1

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 29 (1174) Londonas, 1971 m. rugpiūčio 31 d. XXV metai

Spaudoje

SKATINAMAS TAUTINIS ATSPARUMAS

Tautosakininkas dr. Jonas Balys tautininkų seime, be kita ko, yra šitaip savo kalboje pasakęs:

„Mūsų išeivių veikloje kuo toliau, tuo labiau tautinė idėja rodo linkimą nublukti. Daugelis net ir šio žodžio vengia, gal bijodami, kad nebūtų apšaukti šovinistais, ekstremistais ar tiesiog fašistais.

Tuo tarpu kairusis ekstremizmas pasidarė mados dalykas.

Dabar komunistai laikosi naujos taktikos. Jie infiltruoja ne tik asmenis, bet dar dažniau savo idėjas. Štai tokias komunistų ir jų talkininkų bolševikbernių peršamas mintis dažnai išgirstame kartojamas ir mūsų tarpe. Jas kartoja ne tik tokie „Akiračiai" ir į politiką besiveržią „bendruomenininkai", bet ir frontininkų (krikščionių demokratų) žurnalas „Į Laisvę" ir pranciškonų leidžiami „Aidai".

Ryškiausia tokia komunistų užmesta meškerė mums suskaldyti ir sulikviduoti dėl Lietuvos laisvės kovojančias organizacijas yra tariamų reformų siūlymas VLIKui ir ALTai (Amerikos Lietuvių Taryba) perorganizuoti. Girdi, jos neveiksmingos, susenusios, reikia jas perorganizuoti, atjaunínti, išplėsti ir t. t., tada jos būsiančios veiksmingesnės. Tik nepasakomas viešai tikrasis paslėptas tikslas — jas sulikviduoti. Tai labai gudrus komunistinis triukas. ALTa ir VLIKas pasidarė lietuviškos rezistencijos tradicija, arba simbolis, jei norite, ir kai kas labai nori juos reformų priedangoje sunaikinti.

Mūsų kovos eilės retėja. Net ir katalikai politikai traukiasi iš kovos lauko. Gal jie seka Vatikano politikus, kurie jau ne nuo šiandien bando prisigerinti Maskvai. Žinoma, bolševikai ir čia apgaus, kaip jie apgavo visus JAV prezidentus, pradedant F. D. Rooseveltu, kuris užmezgė su jais santykius. Gal sekdama savo „bosą", ir mūsų katalikų spauda praskydo. Pranciškonų „Aidai" ir jėzuitų „Laiškai Lietuviams" neretai atspausdina straipsnius, pirštdami kolaboravimą su bolševikais. Tai jau visiškas stuburkaulio iškraipymas. Tačiau paskiri katalikų veikėjai neturi iliuzijų.

Mūsų patriotiška tautininkiška išeivijos bendruomenė pritrūko kantrybės. Mes turime pasielgti, kaip anuomet Tumas-Vaižgantas: trenkti lazda į parapetą ir sušukti: „Gana". Taip, gana, kad mums akis bandytų apdumti visokie barzdočiai ir kudločiai, kai kurie politinių ir socialinių mokslų daktarai, kurių smegenis išplovė komunistai profesoriai, rusofilai istorikai, visokie minkštadūšiai rašytojai, senilito ar alkoholio sužalotais smegenimis invalidai, pagal vėją ir madą keičią savo kryptis ir nuotaikas žurnalistai, visokio plauko prisiplakėliai politikieriai, pagaliau ambicingieji visokių suvažiavimų kalbėtojai, kurie nori pasirodyti su savo išmone viską kritikuodami ir taip bando atkreipti į save kitų dėmesį, nors grynus niekus taukštų ir jokia vaisinga veikla nepasireikštų. Tai mūsų visuomenės nuodai. Tegul jais džiaugiasi G. Zimanas (buvęs Lietuvoje „Tiesos" redaktorius) ir kiti užkietėję komunistai, tačiau mes turime į juos žiūrėti, kaip į raupsuotuosius, kuriems nėra vaistų pagydyti, juos reikia izoliuoti. Visi padorūs lietuviai turi nutraukti su jais bet kokius santykius, bendruomeniškus ir asmeniškus, išskirti juos iš lietuviškos bendruomenės visišku ignoravimu, nepaduoti jiems rankos, nes jos yra suteptos dešimčių ir šimtų tūkstančių mūsų tautiečių ašaromis ir krauju. Jie yra okupanto ir mūsų tautos naikintojo talkininkai.

Tautinė garbė ir politinė išmintis reikalauja: jokių kalbų daugiau neturi būti su komunistų batlaižiais!"

INDIJA KALBINA KINIJĄ

Jau seniai, kai Pekine lankėsi JAV prezidento patarėjas Kissingeris, Indijos min. pirm. Gandi parašė laišką Kinijos min. pirm. Čou Enlajui.

Laiškas nieko bendra neturi su JAV-Kinijos santykiais: jame Gandi rašė apie Rytų Pakistano (Bengalijos) nepriklausomybę. Tokius laiškus ji išsiuntinėjo visiems didžiųjų pasaulio kraštų vadams.

Tačiau laiškas Kinijos min. pirmininkui turi dar kitą, ypatingesnę prasmę, negu kitiems vadams. Dabar aiškėja, kad Čou Enlajus nieko neatsakė.

O tas laiškas buvo Indijos bandymas kalbinti Kiniją. Nuo 1962 m., kai Kinija buvo užpuolusi Indiją, tarp abiejų kraštų vadų nutrūko santykiai. Indija 1969 m. pradžioje bandė megzti ryšius, bet nieko neišėjo.

Savo ruožtu, kaip manoma, Sov. Sąjunga seka Indijos pastangas susidraugauti su Kinija.

BERLYNO KLAUSIMAS

Ilgai buvo tartasi dėl Berlyno. Laikraščių bendradarbiai, nugirdę šį tą apie pasitarimus, kartais rašydavo, kad daroma šiokia tokia pažanga, o kartais vėl, kad viskas atsidūrė mirties taške ir nebegali pajudėti iš vietos. Dabar staiga viskas pasikeitė, ir Sov. Sąjungos ambasadorius Abrasimovas po paskutinio posėdžio žurnalistams sakė, kad pasisekė susitarti.

Beje, tasai Abrasimovas savo laikysena esąs labai panašus į Molotovą su visokiais „net", už jo ligi šiol ir užkliūdavo visa kas, kol jam nebuvo duotos kitokios instrukcijos. Vadinas, jis yra tikras savo pono balsas. O kad jam buvo duotos instrukcijos kai kur nusileisti, tai, kaip sakoma, nebe Abrasimovo, bet Sov. Sąjungos reikalas. Sov. Sąjunga labai nori, kad kuo greičiau būtų sušaukta ta Europos saugumo konferencija. Jai taip pat rūpi, kad greičiau įsigaliotų Vakarų Vokietijos pasirašytosios sutartys su Sov. Sąjunga ir Lenkija dėl sienų. Bet Vokietija pasirašydama sakė, kad sutartys įsigalios, kai bus susitarta dėl Berlyno. Dėl Berlyno ir tarėsi, be kita ko, ne Vokietija, bet keturi didieji — JAV, Britanija, Prancūzija ir Sov. Sąjunga.

Sutarčių popierius, žinoma, yra tik popierius, vistiek, ar tos sutartys užtikrintų pastovias sienas Rytų Europoje, ar laisvesnį susisiekimą su Berlynu. Tvirtinama, kad ir Sov. Sąjungai vis dėlto per sunku laikyti dideles armijas Europoje, ypač kai dar nežinia, kuo baigsis JAV ir Kinijos mezgamasis flirtas. Daugiau uždarai laikiusis, Kinija juk dabar jau stengiasi išeiti į platųjį pasaulį ir ima diktuoti, su kuo ji sėdės Jungtinėse Tautose, o su kuo nesėdės. Amerikos interesai šiuo metu irgi yra tokie, kad ji pasiryžusi daryti Kinijai nuolaidų.

Tie Kinijos ėjimai, aišku, nėra malonūs Sov. Sąjungos vadams. Pats nemaloniausias dalykas šiuo metu bene bus tas, kad Kinija bando megzti stipresnius ryšius su komunistiniais Balkanų kraštais. Pakaltindama Rumuniją, kad ji, o taip pat Jugoslavija ir Albanija stengiasi sudaryti prieš Sov. Sąjungą nukreiptą ašį, remiamą JAV ir Kinijos, Sov. Sąjunga išsidavė. Tie visi trys kraštai juk kadaise buvo tokie pat klusnūs Sov. Sąjungos vasalai, kaip Bulgarija ar Rytų Vokietija ar Čekoslovakija. Kaip iš spaudos matyti, Rumunija atkakliai laikosi, ir jos vadas prez. Ceausescu kalba tokiais pat išsireiškimais, kaip Kinijos min. pirm. Čou Enlajus: mažieji kraštai turi jungtis prieš imperialistus. Aišku, to imperialisto nė vardu nereikia minėti, jis visiems žinomas, nes kito tokio šiuo tarpu nėra.

Taigi Sov. Sąjungos bėdos didėja, dėl to ir molotoviškasis Abrasimovas staiga suminkštėjo. Jeigu Rytų Europoje nors ir popierinėmis sutartimis bus užtikrinta esamoji padėtis, gal bus galima surasti būdų, kaip sutvarkyti Balkanus ar bent neleisti ten įsistiprinti Kinijai. Pagaliau ir armijos, jeigu jos būtų mažiau reikalingos laisvosios Europos pasienyje, galės būti perkeltos į Kinijos pasienį (ar net Čekoslovakijos pavyzdžiu į tuos pačius Balkanus...).

O kai dėl Berlyno, tai siena tarp Rytų ir Vakarų pasiliks. Kol kas nematyti, kad susitarimas numatytų leisti Rytų Berlyno gyventojams lankytis Vakaruose. Tik vakariečiai turės gauti teisę lankytis Rytuose.

Vakariečiams gal daugiausia rūpėjo apskritai visas susisiekimas su Berlynu. Ligi šiol, kada tik Sov. Sąjunga panorėdavo paspausti vakariečius, tuojau būdavo sustabdomas visas transportas ir laikomas niekuo neteisinant tokio veiksmo ar tvirtinant, kad reikia viską patikrinti. Pagal susitarimą turėtų būti leidžiama vežti prekes užblombuotuose sunkvežimiuose.

Susitarimas numato ir tam tikrų politinių pasikeitimų. Vakarų Berlynas padaromas lyg ir dalis Vakarų Vokietijos. Bet Berlyne nebus leidžiama jokių parlamento posėdžių ar prezidento rinkimų, kaip iki šiol Vakarų Vokietija kartais bandydavo, dėl to susilaukdama nesusipratimų.

Bet susitarimas leis rusams įkelti koją į Vakarų Berlyną. Ligi šiol būdavo leidžiama įžygiuoti tik tiems rusams, kurie saugoja sovietinį karo paminklą. O dabar numatomas įsteigti sovietinis generalinis konsulatas su gausybe personalo.

Žodžiu, susitarimas numato daugiau laisvės susisiekti su Vakarų Berlynu ir to Vakarų Berlyno gyventojams — nueiti į Rytų Berlyną. Bet tas susitarimas dar negreit pradės veikti — dar dėl jo vykdymo būdų teks tartis ir vėl tartis ir tai, dėl ko sutarta, tvirtinti.

Vakarų berlyniečiai priima tą susitarimą abejingai. Jie yra abejingi ne dėl tų didesnių laisvių, kurios jiems žadamos. Tas jie mielai priims. Bet jie kol kas netiki, kad tos laisvės bus duodamos be jokių kliūčių ir trukdymų. Sako, sovietai, net ir pasirašę susitarimą, vėl suras kokių nors priekabių sabotuoti. Taip galvoti, be abejo, juos verčia ilgų pokario metų patyrimas.

S. Baltaragis

PASAULYJE

— Rugpiūčio mėn. Eritanijoje bedarbių skaičius pakilo iki 904.190.

— Prie televizijos pripratęs berniukas išgirsta skambutį, atidaro duris, žiūri — šepečių pardavėjas ir šaukia motiną: „Mama, atėjo gyvas skelbimas".

— Du jauni lenkai, kurie vogtu motorlaiviu bandė Baltijos jūra pabėgti į Daniją, Kaszline (Lenkijoje) buvo nuteisti kalėti vienas 12, kitas 11 metų.

— Į Tolpuddlę (Dorsete, Britanijoje) profesinių sąjungų generalinis sekretorius buvo pakviestas perkrikštyti vietinės kaimo aludės, kuri nešiojo „Karūnos užeigos" vardą, o dabar nešios „Kankinių" — pagerbti tiems Dorseto darbininkams, kurie 1834 metais buvo nuteisti ištremti į Australiją.

— V. Vokietija rimtais atvejais teršėjus baus iki 10 metų kalėti ar iki 11.400 svarų baudos.

— Vapsvos įgeltas, Barrys Pikas (britas), ligoninėje pripažintas „klinikiškai mirusiu", ten atgaivintas, po savaitės vistiek mirė.

— Šveicarų pora nuvažiavo į Hongkongą atostogų ir nusivežė savo pudelių giminės kalytę Rozą, ten nuėjo į restoraną ir, be kita ko, nemokėdami susikalbėti, pradėjo padavėjui ženklais rodyti, kad tai Rozai duotų valgyti, ir padavėjas, kaip atrodo, suprato — pasiėmė ir nusinešė tą keturkojį, o po valandos grįžo su indu, užvožtu sidabro dangčiu, vadinas, atnešė pagrindinį patiekalą, o kai dangtis buvo nukeltas, ten iššutinta, iščirškinta, pipirų padažu ir kitokiais skanumynais pagardinta gulėjo iškepta, aukštyn kojeles užvertusi, jų vargšė Roza (šveicarus ištiko nervų smūgis, ir jie paskubėjo grįžti namo, žinoma, kalytės nė neparagavę).

— 3 metams nuteistas šveicaras, kuris bandė padėti pabėgti iš savo krašto rusui (rusas gavo 8 metus).

— Į Indoneziją valstybinio vizito atvyksta Olandijos karalienė Julijana su savo vyru princu Bernardu (Indonezija buvo Olandijos kolonija).

— Pietų Afrikoje buvo rodomas filmas „Get Carter", to filmo reklamoje minima artistė Britt Ekland, bet ji buvo rodoma nuoga, tai cenzoriai išpiaustė scenas su ja, bet taip gabiai, kad kai kas žiūrovų pasigedo jos vien tų reklamų pasiskaitę, veiksmas vyko gerai ir be jos.

— Caracase įsilaužė į namus 3 vagys ir sumušė šeimininką, bet tada šeimininkė griebė pistoletą, ir po kovos paaiškėjo, kad vienas vagis negyvas guli, kitas smarkiai sužeistas, o trečias stovi ir dreba.

— New Yorko miestas iš mėnulio Apollo 15 erdvės laivu grįžusius tris astronautus apdovanojo aukščiausiu žymeniu — aukso medaliu.

— Mažindamas savo skyrių skaičių, Britanijos National-Westminster bankas pasiūlė penkiems šimtams skyrių vedėjų apmokėti iki 10.000 svarų kompensacijos.

— Eritai džiaugiasi, kad Kinija užsako pagaminti 6 keleivinius lėktuvus už 20 mil. svarų, ir mokėsią, greičiausia, auksu.

VADAI Į PARYŽIŲ

Sov. Sąjungos komunistų partijos vadas Ereženvas ir prez. Podgornas apie spalio mėn. pabaigą važiuos į Prancūziją valstybinio vizito.

Prez. Pompidou užkvietė juos praeitą rudenį, kai lankėsi Sov. Sąjungoje.

GERAS DERLIUS

Rašydama apie „Laisvosios žemės" kolūkį Biržų rajone, „Tiesa", be kita ko, nurodo:

„Žemdirbiai šiemet neatsidžiaugia derliumi. Miežių „Auksiniai II" byra net po 43 cnt. iš ha".

Panašių pranešimų nuolat matyti šiame dienraštyje.

KARŠTI PIETŪS KOMBAINININKAMS

Pradėdami javapiūtę, Akmenynės kolūkio komunistai, kaip rašo „Tiesa", parodė daug išradingumo ir išmonės, kurdami lenktyniavimo nuostatus. Vertinimo kriterijai dabar būsią: darbo kokybė, kuo mažiausi grūdų ir šiaudų nuostoliai.

Komunistai, be kita ko, pasiūlė kombainininkams pristatyti į lauką karštus pietus!

SVARBŪS PARTINIAI ĮPAREIGOJIMAI

Ignalinos rajono Daugėliškio tarybinio ūkio vadovai komunistai, „Tiesos" teigimu, turi svarbius partinius įpareigojimus: direktorius rūpinasi agitacija, vyriausioji agronomė liaudies kontrolierių veikla, o partinės organizacijos sekretorė K. Šunevičienė politinformatoriais, atsakinga už kultūrinį masinį darbą.

Maisto klausimai

Maisto produktų Lietuvoje pakanka ar ne? Jei spręsti iš oficialių pareiškimų, jų tiek pagaminama, kad sugebama aprūpinti ir Sovietų Sąjungos respublikas ir užsienio kraštus. Tačiau tikrovė yra kitokia (kiek ji liečia Lietuvos gyventojų aprūpinimą).

Vienas padėties gražinimo pavyzdys tai maisto pramonės „ministro" pavaduotojo J. Šipylos pasakojimas „Komj. Tiesos" (Nr. 233) korespondentui. Esą, pramonės įmonių skaičius auga, Panevėžio duonos gamykla teikianti vartotojams 65 tonas duonos gaminių per parą, 1970 metų pabaigoje turėjo pradėti darbą naujas cukraus fabrikas Kėdainiuose, Panevėžio salyklo gamykla. Lietuvos gyventojai gauna daugiau kaip 300 pavadinimų konditerijos gaminių, 84 pavadinimų duonos — pyrago gaminių, daugiau kaip 100 pavadinimų konservų, dietinių ir gydomųjų gaminių ir t. t.

Kur toji produkcija iškeliauja? Šipyla čia atsako, kad ji „vis plačiau" keliauja į „tarybinę" ir tarptautinę rinką. Kadangi, kaip jis teigia, Lietuvoje pagaminama „žymiai daugiau produkcijos, negu jos suvartojama", tai į Sovietų Sąjungos rajonus „mes tiekiame": konditerijos gaminius, konservus, cigaretes, cukrų, makaronus, sirupą, žalią spiritą, sausas biras sriubas, kepimo mieles, actą ir daugelį kitų gaminių.

Į užsienį keliauja tokie gaminiai: vaisių-daržovių konservai eksportuojami į Vak. Vokietiją, konditerijos gaminiai ir cukrus — į Nigeriją, Sierą-Leone, Siriją, Libiją, Egiptą, Iraką. Degtinės-likerio gaminiai išvežami į Angliją, Kanadą, Australiją, Japoniją, Belgiją, Švediją, Lenkiją ir Rytų Vokietiją.

O kaip su Lietuvos gyventojų aprūpinimu maistu? Šipyla čia pažymi, kad „mums netrūksta problemų ir spręstinų klausimų", esą, respublikos gyventojus maisto produktais aprūpiname „gana gerai". Ir toliau jis jau aiškina, kad „mes dar nepajėgiam pilnai patenkinti vartotojų poreikių. Vasaros metu dažnai dar trūksta alaus ir bealkoholinių gėrimų, žiemą — konservuotų agurkų, marinuotų pomidorų, žalių žirnelių. Pagrindinė to priežastis — darbo jėgos stoka ir ypač vasaros metu". Dėl to siūloma, kad jaunimas — studentai ir moksleiviai talkininkautų pramonės rūšis plečiant...

Šipyla neatsakė: kodėl, jei trūksta darbo jėgos, toji maisto pramonė sugeba pagaminti daugiau, negu reikia, maisto produktus išvežti net į Afriką, gausiai aprūpinti sovietines respublikas ir... vis tiek nesugeba aprūpinti savo gyventojų poreikių. (E)

SEPTYNIOS DIENOS

Įtempimas Rumunijoje

Rugpiūčio 19 d. Rumunijos prez. Ceausescu matėsi su Sov. Sąjungos ambasadorium, o po to prezidentas sušaukė savo komunistų partijos centro komitetą, valstybės tarybą ir ministerių kabinetą bendram posėdžiui.

Buvę svarstomi du klausimai: Rumunijos nepriklausoma laikysena sovietinio ekonominio bloko atžvilgiu ir Rumunijos santykiai su Kinija.

Beje, po pasimatymo tarp prezidento ir ambasadoriaus paskelbtame pareiškime pasakyta, kad pasitarimas buvęs „draugiškas".

Darbininkai eina vyriausybės ginti

Prieš kairiąją prez. Torreso vyriausybę Bolivijoje sukilo dešinieji armijos daliniai ir užėmė kelias provincijas. Dalis armijos ištikima vyriausybei.

Bet į sostinę La Pazą ginti vyriausybės tuojau išžygiavo apie 35 tūkstančiai kasyklų ir kitokių darbininkų, ginkluotų šautuvais ir dinamitu.

Galų gale perversmininkai laimėjo.

Prezidento atsakymas

Rumunijos prez. Ceausescus, be kita ko, kalboje pasakė, kad komunistiniam sąjūdžiui dabar jau nebegali vadovauti joks vienas centras. Kiekviena partija nepriklausomai turi spręsti savo reikalus.

Kadangi mažieji ir vidutiniai kraštai paprastai būna imperialistinės politikos aukos, tai visi tokie kraštai privalo laikytis kartu, padidinti savo budrumą, stiprinti vienybę, skelbti imperialistų planus ir atremti bet kokį jų bandymą pulti.

Naujos bėdos Gdanske

„Życie Partii" nurodo, kad Gdansko laivų statyklai vėl teko išgyventi nesusipratimų dėl atlyginimų. Tai buvę gegužės mėn. antrojoje pusėje.

Praeitų metų gruodžio mėn. Gdanske yra buvusios riaušės.

Ne dvi Kinijos

Kinija atsakė, kad ji neis į Jungt. Tautas, jei jose bus laikoma Formoza — nacionalistinė Kinija.

Sovietiniai laivai Maltoje

Sov. Sąjunga patvirtino, kad jos laivai bus remontuojami Maltoje.

Iš Maltos išsikrausto NATO dalinių štabas. Kol kas lieka Britanijos bazė — dėl jos ateities tebesitariama.

Rumunija atmetė

Nauja žinia padeda išsiaiškinti visą sujudimą Rumunijoje — posėdžius ir prezidento kalbą.

Mat, Rumunija nutarė atmesti Maskvos ultimatumą, kuriame ji kaltinama, kad, Kinijos ir JAV globojama, sudarinėjanti antisovietinį Balkanų bloką. Tai esanti tiesioginė grėsmė Sov. Sąjungai Europos pietryčiuose.

Po tūkstantį

V. Vokietija pradeda ieškoti darbininkų Britanijoje — kviečia po tūkstantį kas mėnuo.

Kol kas ten yra 17.000 britų darbininkų. Vokiečiams trūksta 750.000 darbininkų.

Devyniasdešimt vienas kaltinamasis

Egipte 91 asmuo buvo pakaltinti suokalbiu nuversti prez. Sadato vyriausybę.

Tarp kaltinamųjų yra buvęs viceprezidentas ir kai kurie ministeriai.

Susitarimas dėl Berlyno

Amerika, Rusija, Britanija ir Prancūzija po 18 mėnesių pasitarimų pagaliau priėjo sprendimo dėl Berlyno.

Pagal tą sutartąjį projektą, kurį turės dar svarstyti atskiri susitarime dalyvaujantieji kraštai, su Berlynu bus galima susisiekti su mažesne kontrole, Vakarų Berlyno gyventojai lengviau galės lankytis Rytų Berlyne, rusai pripažins tampresnį ryšį tarp Vakarų Berlyno ir Vakarų Vokietijos, Vakarų Berlyne bus įsteigtas sovietinis konsulatas.

Rusai apžiūri

Iki 1966 m. Sov. Sąjunga rėmė Indoneziją — statė joje fabrikus. Bet kai krašto vyriausybė numalšino komunistinį sukilimą, tai parama buvo sustabdyta.

Dabar sovietinė komisija apžiūrinėja nebaigtus statyti fabrikus — plieno ir chemikalų, kuriems anuomet buvo išleista daugiau kaip 19 mil. svarų, ir bus tariamasi dėl sąlygų baigti darbą.

Japonija spiriasi

Tiesiogiai spaudžiama JAV vyriausybės, Japonija tvirtina, kad ji pasiryžusi nenuvertinti savo jenos.

Šitaip nusistatydama, ji turinti galvoje savo susitarimus su kitais Vakarų kraštais ir negalinti vienašališkai pasielgti.

Kinijos veiklumas

Kinija pasirašė ekonominio bendradarbiavimo sutartį su Sudanu, mezga artimesnius ryšius su Lotynų Amerikos kraštais, davusi užsakymų Jugoslavijai ir dalyvausianti Zagrebe ruošiamoje pramonės mugėje.

Pirmasis srities komitetas

Stiprindama savo padėtį Tibete, Kinija sudarė ten pirmąjį sritinį komunistų partijos komitetą, kuriam vadovaus kinų armijos generolas.

Ką daryti su tais milijonais?

Iš Rytų Pakistano į Indiją dar vis atbėga apie milijonas žmonių kas mėnuo, ir iki metų galo jų gali susidaryti apie 10 milijonų.

Indija niekaip neišsprendžia, ką su jais daryti.

EUROPOS LIETUVIS —

LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London W. 11. 2 PU. Tel. 727 2470

Registered as a newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina metams 3,50 sv., dolerio kraštuose — 8 dol. metams; Vokietijoje — DM 30.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

ISTORINIS IŠSIKRAUSTYMAS

Lietuviškoji spauda jau yra atžymėjusi tą faktą, kad Vokietijoje susibūrę Lietuvos vokiečiai sustabdė ilgus metus savo leistąjį laikraštį „Heimatstimme", nes jų jaunimas nebesidomi visa tuo, kuo kadaise gyveno vokiškoji bendruomenė mūsų krašte. Tame laikraštyje nuolat prasiveržda vo šiluma Lietuvai, tam vokiškos bendruomenės praeities šaltiniui, jos tėvynei.

Aišku, per ilgesnį laiką ta iš Lietuvos kilusi vokiškoji bendruomenė visiškai išsibarstys, ir maža belias jos pėdsakų. Kad bent pėdsakai liktų, Albert Unger davai paraše knygutę **Der Auszug der Deutschen aus Litauen** (lietuviškai būtų: Vokiečių išsikraustymas iš Lietuvos). Knygutę išleido F. W. Siebert leidykla Oldenburge. Jos kaina yra 5,50 DM. Išleista 1971 m.

Nors knygutė nedidelė, tik 60 puslapių, nors autorius įžangos žodyje sako, kad dokumentinės medžiagos, ypač filmų iš to kraustymosi graudžių dienų, dabar, po 30 metų, nebegalima buvo sugaudyti, bet reikia pripažinti ,kad parašyta tikru vokišku kruopštumu. Ne puslapių gausumas nulemia, bet tinkamas faktų parinkimas ir pakankamas jų tirštumas. Štai beveik tik šešetas puslapių paskirta vokiečių kūrimosi Lietuvoje istorijai, bet ir jų užtenka suprasti, kada, iš kur, ko kėlėsi į Lietuvą vokiečiai, kur ir kodėl jie kūrėsi, kokius darbus daugiausia dirbo, kokias teises turėjo. Lietuvos vokiečiai juk skaičiavo 600 metų savo istoriją mūsų krašte, nors ir ne visi vienu metu atsikėlė, tas kėlimasis dėl atitinkamų priežasčių vyko bangomis.

Lemtingieji 1941 m. buvo pradžia jų kelionės atgal. Ne tik pradžia, bet ir beveik pabaiga. Tada išvažiavo apie 41.000 jų. Statistika rodė, kad 1923 m. Lietuvoje vokiečių buvo tik 29.231, bet Unger iš kitų duomenų darosi išvadą, kad jų galėjo būti tarp 42 ir 45 tūkstančių. Taigi tasai 1941 m. kraustymasis, galima sakyti, buvo masinis ir visuotinis, o tuo pačiu ir graudus, nes vokiškoji mažuma Lietuvoje buvo tvirtai įsikūrusi, turėjo teisių, kurios leido jai palaikyti savo tautiškumą, naudotis savo kultūra. Vokiečiai juk turėjo organizacijas, laikraštį, net savo gimnaziją. Taip masiškai iš karto išsikraustant, viskas suiro subiro.

Kiek tų vokiškos kilmės žmonių dar buvo likę, ypač Klaipėdos krašte, tų daugumas, remdamasis atitinkamais Vokietijos-Sov. Sąjungos susitarimais, pasistengė ištrūkti paskutiniaisiais šio pokario metais.

Davęs istorinį vokiečių kūrimosi ir gyvenimo Lietuvoje vaizdą, A. Unger tolimesnius savo darbo puslapius paskiria pačiam išsikraustymui. Anuomet irgi buvo pasirašytas Vokietijos-Sov. Sąjungos susitarimas, pagal kurį vokiškos kilmės Lietuvos gyventojams leista persikelti Vokietijon. Kaip Unger rašo, ano meto politinėmis sąlygomis pasirinkimas buvo tik toks: arba į Vokietiją, arba prievartinė kelionė į Sibirą.

Įdomu dabar paskaityti, kaip vokiškas Lietuvos laikraštis pristatė savo skaitytojams žinią, kad reikės kraustytis. Dirbkime, sakė, kiekvienas savo darbą, kol paaiškės, kada reikia keliauti! Politiniame Lietuvos gyvenime, sakė, nevaidino vokiečiai jokio vaidmens, bet turėjo ramų ir gerą gyvenimą.

Knygoje išspausdinti su tuo kraustymusi susiję pagrindiniai dokumentai: sutartis, kuri įgalino vokiečius išvažiuoti, persikraustymą tvarkiusio Vokietijos įgaliotinio pranešimas, sąrašas vietų, kur išvažiuojantieji turi burtis. Aprašomas atsisveikinimas su Lietuva. Duodama įdomios statistikos pagal amžių, pagal profesijas. Net 69 procentai Lietuvos vokiečių buvo ūkininkai, 20 proc. amatininkai, 6 proc. prekybininkai ir tarnautojai. Vokiečiai valdė apie 5.000 ūkių, kurie sudarė apie 70.000 ha žemės.

Į pabaigą aprašoma kelionė, panaudojant ir anuomet ėjusio laikraščio „Deutschen Nachrichten fuer Litauen" paskutiniųjų numerių reportažus.

Leidinys iliustruotas daugiausia kelionės vaizdais.

K. Abr.

TREMTINIAI AR NE?

Vytautas Alantas „Nepriklausomoje Lietuvoje", svarstydamas, kas mes esame: tremtiniai, pabėgėliai, išeiviai, išvietintieji, egzilai ar dar kitokie, pasisako šitaip:

„Mes netikime ir niekas netiki, kad mes pasitraukėme iš savo krašto laisva valia: mes bėgome tremiami teroro. Iš esmės nėra didelio skirtumo, ar priešas veža tave užkaltame vagone, ar veja įrėmęs šautuvą tau į nugarą. Be abejo, vienas likimas ištiko tuos, kurie buvo išvežti Sibiran, kitas — tuos, kurie pasitraukė į vakarus, bet atsiminkim, kad mes, bėgantieji į vakarus, tuo metu absoliutiškai nieko nežinojom, kas mūsų laukia: daugelis mūsų pateko į baisiausias gyvenimo sąlygas, palydėjo sveikatą ir kartais gyvybę, ypačiai jauni vyrai, kurie buvo gaudomi į vokiečių kariuomenės dalinius. Aš visu šimtu nuošimčių soldarizuoju su tais, kurie save vadina tremtiniu. Tai nėra megalomanija, o gyvenimiška tikrovė".

LATVIŲ ŽURNALISTAI PO BALDAKIMAIS

„Pranešėjas" (JAV), lietuvių žurnalistų centro valdybos biuletenis, 6 numeryje prisimena pirmųjų žurnalistų sąjungos gyvavimo metų linksmą aprašymą, buvusį išspausdintą „Naujienose" 1959 m. Rašoma šitaip:

„1921 m. Latvijos žurnalistai pareiškė norą aplankyti savo kolegas Lietuvoje. Tuo metu lietuviai žurnalistai dar ir savo organizacijos neturėjo. Paskubom buvo suorganizuota Lietuvių Rašytojų ir Žurnalistų Sąjunga ir kaip tokia jau galėjo latvius svečius priimti. Buvo sudaryta svečių viešėjimo programa: tarp kitko buvo numatyta svečius pavežioti laiveliu Nemunu.

Veliuonos klebonas buvo iš anksto painformuotas, kad svečiai sustosią ir jo miestelyje. „Laiveliui sustojus vakare prieplaukoje, pasakoja A. Kelmutis, jau pastebėjome, kad prie jos yra nešami du bažnytiniai baldakimai (procesijų stogeliai) ir sustojęs būrelis jaunų merginų, apsirengusių tautiniais rūbais. Po baldakimais latviai buvo nuvesti į bažnyčią, kur vargonų linksmu griežimu jie buvo pasveikinti ir paskui po kelių minučių nuvesti į kleboniją ir linksmai pavaišinti įvairiomis dainomis ir šokiais. Latviai žurnalistai tokiu sutikimu bei priėmimu buvo nepaprastai sužavėti, ir jie paskui dar įgavo daugiau energijos savo raštuose tinkamai atpasakoti apie Lietuvos gyvenimą".

DĖL STILIZUOTO VYTIES

Amerikos lietuviuose besireiškiąs dailininkas Jurgis Juodis atsisakė toliau prenumeruotis „Nepriklausomą Lietuvą" (Kanada), kad laikraštis esąs sudarkęs pavadinimo vinjetėje Vytį. Vytis stilizuota. Jis rašo:

„Viską galima „kreipti", „iškreipti" ir „moderninti" pagal gyvenimo pažangą. Deja, Vytis yra mūsų tautos herbas, pasakysiu dar daugiau — relikvija, kuri nėra nei darkytina, nei keistina".

SU LIETUVIAIS PASAULYJE

KETVIRTOJI DAINŲ ŠVENTĖ

Iš lietuviškų laikraščių matyti, kad liepos 4 d. Chicagoje ruoštoji ketvirtoji JAV ir Kanados lietuvių dainų šventė praėjo iškilmingai ir įspūdingai. Ją atidarė komiteto pirm. G. Balukas. V. Mamaičiui diriguojant sugiedota Amerikos ir Lietuvos himnai ir malda už tėvynę.

Vykdant dainų programą, jungtiniam chorui pirmiausia dirigavo A. Kačanauskas, ir sudainuota Meno daina, Mergužėlė lelijėlė ir Oi, kad išaušty. B. Jonušui diriguojant sudainuota Einu per kiemą, Pirmyn į kovą. V. Verikaičiui diriguojant sudainuota O, lekia, lekia ir Atsisveikinimas su giria. Jungtinio choro pasirodymas baigiamas P. Armonui diriguojant Oi, toli, toli, Nei vėjas pučia ir Jaunystės maršu.

Jungtiniam vaikų-mokinių (nuo 8 iki 17 m. amžiaus) chorui iš pradžių dirigavo St. Sližys. Sudainuota Mūsų žemė Lietuva, Ant ežerėlio rymojau, Tėvelių kraštas ir Tėvynė šaukia. F. Stroliai diriguojant sudainuota Šėrėm žirgus Gardine, Partizano mirtis, Į mokyklėlę ir Su mokslu į rytojų.

Paskutinė programos dalis — B. Budriūno kantata Lietuvos šviesiu keliu, B. Brazdžionio žodžiai. Dirigavo chorui B. Budriūnas, solo partijas atliko P. Bičkienė ir J. Vaznelis.

MIRĖ J. BIELIŪNAS

Rugpiūčio 5 d. Salzburge, Austrijoje, mirė Jurgis Bieliūnas, Venezuelos Lietuvių Bendruomenės steigėjas ir jos ilgametis pirmininkas. Jis mirė turėdamas 64 m. amžiaus, šią vasarą atvykęs į Europą gydytis. Velionis, šalia našios veiklos Venezuelos lietuvių tarpe, buvo žymiai prisidėjęs į Pietų Ameriką pakvietus JAV lietuvių sportininkus, Grandinėlės sambūrį ir šių metų vasarą Clevelando mieste veikiantį Čurlionio ansamblį. J. Bieliūnas buvo Vliko atstovybės Venezueloje pirmininku. Palaidotas rugp. 9 d. Salzburge. (ELTA)

SYDNEJAUS LIETUVIAI PAMINĖJO PULGĮ ANDRIUŠĮ

Rugpiūčio 15 d. V. Kazoko vadovaujamas Sydnejaus lietuvių Plunksnos Klubas suruošė rašytojo Pulgio Andriušio minėjimą, į kurį susirinko apie 200 lietuvių, tarp jų daug jaunuolių.

Kaip „Mūsų Pastogėje" rašoma, salėje kabojo ties scenos viduriu nuleistas Algio Pluko tamsiame audekle pieštas didelis rašytojo paveikslas. Prieš sceną buvusi rūpestingai paruošta P. Andriušio raštų parodėlė, kurią tvarkė P. Alekna. Programa pradėta už scenos vykstančiu piemenėlio raliavimu, primenančiu Lietuvos kaimą. V. Apinytė deklamavusi V. Mačernio sonetą „Poetui".

Įžangos žodį taręs Plunksnos klubo pirm. V. Kazokas, o paskui iš jo parašyto teksto skaitęs S. Skorulis, o rašytojo būdingesnes ištraukas skaitę K. Intas, G. Kazokienė, D. Labutytė-Bieri ir P. Rūtenis, ir iš juostos buvę leista prabilti pačiam Pulgiui Andriušiui (juosta P. Aleknos). P. Rūtenis padainavęs liaudies dainų.

LAIMĖJO DVI SESUTĖS

Amerikos jaunųjų talentų konkurse antrąją vietą ir trofėją laimėjo Montrealio (Kanada) lietuvaitės Livija ir Rūta Stankevičiūtės.

Abi mergelės skambino pianinu ir dainavo duetą.

SKUNDAS DĖL PRENUMERATORIŲ

„Mūsų Pastogės" (Australija) administracija skelbia, kad 50% jos prenumeratorių nėra susimokėję laikraščio prenumeratos už 1971 metus.

KAS RUOŠĖ GINTARO KONCERTUS?

JAV ir Kanados lietuvių laikraščiuose pasirodžiusios žinios apie Toronto Gintaro viešnagę Londone neišryškina, kad tą gražų ir didelį organizavimo darbą atliko Did. Eritanijos Lietuvių Sąjunga.

Apie koncertą išspausdintuosius reportažus pasirašo žmonės, pasislėpę po slapyvardžiais.

MIKROFILMUOTAS „KELEIVIS"

„Keleivis" rašo, kad Bostono miesto biblioteka, norėdama išsaugoti istorijai visą Bostono kultūrinės veiklos medžiagą ir sudaryti patogesnes sąlygas ja pasinaudoti, numikrofilmavo „Keleivį" nuo pirmojo numerio (1905 m.).

TENORAS IG. MALCIUS

Tenoras Ignas Malcius baigė Chicagos konservatoriją ir gavo magistro laipsnį.

Baigiamajame rečitalyje jaunasis dainininkas išpildė Beethoveno, Rachmaninovo, Tallat-Kelpšos, Šimkaus ir kt. kūrinius.

ŠAUNUS BALIUS

Melbourno (Australija) sporto klubas „Varpas" suruošė šaunų balių, į kurį eidamos moterys pirkusios naujas sukneles.

„KOVAS" DAR TEBEŽAIDŽIA

Sydnejaus lietuvių sporto klubo „Kovo" pirmoji komanda laimėjo krepšinio rungtynes prieš universiteto komandą.

ADELAIDĖS NUMERIS

Adelaidės lietuviai žada rugsėjo mėn. pabaigoje duoti lėšų išleisti „Mūsų Pastogės" numeriui, o taip pat ir medžiagos iš savo miesto.

RŪTŲ ŠAKELĖ MARČIAI

Perthe (Australija) mirė buvęs veiklus ramovėnas Jonas Sakalauskas.

Nemokanti lietuvių kalbos jo našlė parašė į Lietuvą savo uošvei laišką anglų kalba. Uošvė atsakė jautriu laišku, įdėdama ir rūtų šakelę, kurią prašė padėti ant jos sūnaus kapo. Taip pat motina laiške prašė lietuvius padėti jos našlei marčiai ir našlaičiams jos vaikaičiams.

SULAIKYTA PARAMA GIMNAZIJAI

„Tėvynė" rašo, kad V. Vokietijos vyriausybė sulaikiusi pažadėtąją stambią sumą Vasario 16 Gimnazijos bendrabučio statybai.

Sumažinta parama ir kultūriniams darbams.

PAGERBTI LAIKRAŠTININKAI

Dainavos stovykloje (JAV), kaip „Tėvynė" rašo, buvo pagerbti laikraštininkai Kunigunda Kodatienė, Vladas Mingėla ir Algirdas Budreckas.

Jie gavę ir garbės raštus ir pinigines dovanas.

ROMANŲ APIE ŪKININKUS KONKURSAS

Lietuvių agronomų sąjunga Chicagoje, talkininkaujant kitoms organizacijoms ir atskiriems asmenims, skelbia konkursą parašyti romanui apie nepriklausomos Lietuvos laikų ūkininką.

Romane turėtų atspindėti Lietuvos ūkininko buitis, kultūrinė, ekonominė ir socialinė pažanga.

Numatomos skirti dvi premijos: pirmoji 2.000 dol., antroji 1.000 dol. Kūriniai turi būti atsiųsti iki 1972 m. gruodžio 15 d. šiuo adresu: Lietuvių agronomų s-ga, 7328 S. California Ave., Chicago, Ill. 60629, USA.

MANO AŠ RIBOS

Aš!

Mano Aš arba visko centras, ir visi tik sukasi aplink mane, kaip gyvenimo ašį, arba mano Aš yra tik dulkė, kurią visi mindžioja, neįvertina ir negerbia.

Bet mano Aš negali būti nei pasaulio centras, nei niekas.

Mano Aš yra tarp dviejų ribų. Viena riba — aukščiau manęs yra Dievas. Jis pasaulio centras, o ne aš. Antroji riba — Mano Aš yra Dievo sutvertas, pagal Jo paveikslą ir panašumą. Protingas Aš. Laisvas Aš. Tad mano Aš negali būti niekas.

Mano aš turi tolintis nuo Nieko Ribos ir artėti prie Dieviškosios Ribos. Tai yra tobulinti savo Aš taip, kad kuo arčiausiai galėtų bendrauti su Tuo, kuris yra „Tiesa, Kelias ir gyvenimas".

Mano Aš artėja prie Dievo tada, kada vengia tokių minčių, žodžių ir darbų, kurie jį stumia prie Nieko Ribos. Tie dalykai žmogų žemina, daro nenaudingą ir nelaimingą, kol galutinai sunaikina.

Dievas pasirūpino, kad mano Aš turėtų vadovą, kuris saugotų nuo smukimo ir nykimo. Tas vadovas yra pati žmogaus prigimtis, kuri pasako, kas gera ir darytina, kas bloga ir vengtina.

Kadangi kiekvienas žmogus yra linkęs gera ar bloga savaip aiškinti, — ir kartais labai klaidingai, — tai ir čia Dievas prigimties įstatymą apsaugojo nuo iškraipyto aiškinimo; taip išryškino, kad apie jį nebūtų tiek nuomonių, kiek yra žmonių. Tas įgimtasis įstatymas yra išreikštas dešimčia Dievo įsakymų.

***

Tad dešimtis Dievo įsakymų nėra žmonių ar kurios nors religijos išradimas. Tai yra paties Dievo visiems suprantamais žodžiais prigimties įstatymo paaiškinamas.

Laikymasis tų įsakymų saugoja mano Aš nuo artėjimo prie Nieko Ribos ir artina prie Dievo Ribos taip, kad apsaugoja jį nuo tuščios ir kvailos minties: — Aš yra aukštesnis ir galingesnis už patį Dievą.

Ta prasme dešimt Dievo įsakymų yra mano Aš nepaskandinamas laivelis, kuriame saugiai galima irtis per gyvenimo audras, kol įplauksime į Dievo uostą, kur amžina ramybė.

***

— Tavimi, Viešpatie, pasitikiu. Tariau: Tu esi mano Dievas. Tavo rankose mano likimas.

Ps. 30, 15-16

A. J. S.

BIBLIJOS EINA TŪKSTANČIAIS

Rugpiūčio 21 d. Dundee, Angus „Evening Telegraph&Post" rašo, kad Skotijos biblistų draugija ligi šiol laikė rusų, lietuvių ir serbų ir kroatų kalbomis išleistąsias biblijas sandėliuose, dulkių ėdamas, nuo antrojo pasaulinio karo laikų.

Staiga pastarosiomis savaitėmis buvę gauta tomis kalbomis išleistosios biblijos užsakymų net 23.000 egzempliorių. Buvęs surastas kelias, kaip tas biblijas pasiųsti į atitinkamus kraštus.

KETURIOLIKOS NUTAUTŲ MUZIKA

Priekulės paukštininkystės tarybiniame ūkyje, kaip rašo „Tiesa", dirba Tadas Nutautas, kurio šeimos kapela suruošusi šimtąjį koncertą. Jubiliejiniam koncertui kapela paruošusi daugiau kaip 20 žemaitiškų valsų, polkų ir įvairių melodijų liaudies dainų temomis.

Kapeloje groja 14 Nutauto šeimos narių — vaikai moksleiviai ir vyresnieji. Vadovauja tėvas, kuris skambina balalaika; motina skambina gitara. Sūnūs groja akordeonu, armonika, pianinu, o dukros yra smuikininkės, gitaristės, būgninininkės.

Kapelos repertuarą sudaro apie 50 senoviškų melodijų.

PAMINIMAS J. DAMIJONAITIS

Pedagogo ir kultūrininko Juozo Damijonaičio gimimo 100 metų sukakčiai paminėti Kauno pedagoginiame muziejuje surengta paroda.

Parodoje surinkta J. Damijonaičio nuotraukos, laiškai, asmeniniai daiktai, jo paruoštieji vodovėliai, rankraščiai ir laiškai J. Jablonskiui.

KRIAUKLIŲ PARODA

Klaipėdoje Herkaus Manto gatvėje atidaryta jūrų kriauklių, jūrų istorijos ir kt. paroda.

Kriauklės buvo surinktos locmano Felikso Rimkevičiaus iniciatyva iš Indonezijos, Kubos, Madagaskaro, Australijos, Polinezijos, Farerų salų ir kt.

Parodą numatoma perkelti į Kopgalio tvirtovės muziejų Smiltinėje.

MIŠKŲ GAISRAI

„Tiesa" rašo, kad šiais metais iki rugpiūčio 1 dienos Lietuvoje buvo 754 gaisrai. Išdegė 335 ha miškų.

SUDIEV, DUSIA!

(iš romano „Anapilio papėdėje")

KAROLĖ PAŽĖRAITĖ

Moteris stambaus sudėjimo. Jos stuomenį dar labiau apvalino rusvas klostytas sijonas ir margo kartūno palaidinukė. Iš po baltos juosvų gėlių kraštais skarelės, paraištos užpakalyje, žiūrėjo į Jonę malonios, kiek traiškanotos akys raukšlėtais poakiais. Žandai nusvirę, subliuškę.

Apžvelgusi rausvaveidę merginą, apsivilkusią baltytos drobės eilute ir pasipuošusią gintariniais ugniniais karoliais, ji šyptelėjo. Bet, nenorėdama pasirodyti be „politikės" arba takto, tuoj nukreipė žvilgsnį naujan trobesin.

— Žiūrai, žiūrai ir neatsižiūrai Bagdziūnų troba. Baimene gražu! Moka žmonės gyventi! Kas tiesa, tai tiesa. Nugi, ar cik Bagdziūnienė nebus tavo dzieduko krikštadukte?

— Aha, tiesa, — prisiminė ir Jonė. O gal užeiti pas juos? Ne, šiokiadieniais svečiai nepageidaujami. Juk užimti. Norės pamylėti, ir susitrukdys patys, ir ją sulaikys. Šnekų-pašnekų, ir užklups sūtemos. Ne!

— O aš jau greit išvažiuosiu Marijampolėn toliau mokytis, — pasisakė mergina.

— Ir dar tau maža mokslo? — nustebo moterėlė. — Gi esi mokyta. Ko gi tau dauges? Tavo dziedukas propesorius, tavo tėvas irgi buvo propesorium. Argi nori aukščiau bambos peršokti? — nusikikeno Dzievyžienė, Jonei linksmai pritariant.

— Taip, taip, dėdiene. Noriu pakilti aukščiau už visus. Kaip paukštė, kaip skrajūnė.

— Nu jau, nu jau... Mažu jau tokia Pono Dzievo valia, — nusileido moterukė, kiek pagalvojusi. — O kaip tavo motulė, ar sveika?

— Motulė... — pakartojo mergina susimąsčiusi. Ir ji prisiminė juodą debesį, užtemdžiusį šviesos plotą. Vėl gūdus rūpestis užgulė jos širdį. — Motulė sunkiai taisosi po šiltinės. Jai akyse viskas dveilinasi. Ir kojos sunkios. Sako, lyg švino pripiltos.

Dzievyžienė atsiduso.

— Kad žinotai, kvietkela, koks baisus tas tipusas buvo! Baimene. Vierysi, nevierysi, bet aš matau, kaip ta liga atėjo. Tep, kap aš tavy dabar ragiu.

— Tikrai? Papasakokit, man labai įdomu būtų išgirsti.

— Nugi, einu aš į tvartų malkų ir žiūrau — prieš many sustojo miglų stulpas. Paskum žiūrau: jis pradeda eic. Ėjo, ėjo, priėjo tvartų, nuslinko priek ažaro ir cies ažaru trūko... Kad pasipylė miglos po ažarą... Dar žiūrau, kas bus toliau. Gi ūmai tas stulpas grįžo priek many. Tada kad nužėrė man po kojų, kad many pakratė, kaip pagalys, ištūnojau lovoje.

— Tai ir jūs nusikamavot. O aš tik 2 dienas tegulėjau. Turėjau liginti mamytę ir nenorėjau apleisti pamokų mokykloje.

— Tai matai, koks tipusas buvo, — nenugirdusi Jonės žodžių, tęsė kalbą moterėlė. — Tai sakai, kad tavo motka neatsigodo? Taigi, girdėjau, kad su smerčiu vadavosi. Anot jo, liga raita atjoja, o pėsčia atstoja... Kad ir mano, amžiną atilsį, mergaitė... Prieš pat mirtį šaukė: „Motula, paimk nuo many tų ligų, nunešk ty toli miškan, užkask jų duobėn, užmink kojom, sulygink žemę, kad ji niekad, niekad nesikeltų". O aš jai: „Vaikeli, tu pati atsikelk ir nunešk tų ligų duobėn". Kad negaliu, motula, — ji man. „Ko gi negali?" vėl klausiu. O ji man gūdžiu balsu: „Stovi baltais ir neleidžia"...

— Kas tas baltais? — susidomėjo Jonė.

— Mažu jos patronas. Ar pati mirtis. Kas žino. Jau beveik kapa metų praėjo nuo mano maliulės mirties, bet jos paskutinių žodžių amžin neužmiršiu.

Kokia šiandie keista diena, — galvojo Jonė. Nematoma uždangėlė prasivėrė, atidengdama jai, Jonei, dalelę nesuprantamo mistiško pasaulio... Žmogus... Koks įdomus jo vidinis pasaulis. Kiek daug jame dar neišryškintų užslėptų užkaborių. Net paprasčiausios bemokslės moterukės siela atsiskleidžia su slaptingomis atošvaistomis.

— Ana, stebies, rūtela, kad Juodūsių medeliai dar maliukai, — pastebėjusi bendrakeleivės žvilgsnį, nesąmoningai įsmigusį į vienkiemį ant kalvelės, grįžo Dzievyžienė iš praeities atsiminimų dabartin. — Nespėjo išaugti. Dar neseniai jie nusikėlė ant kolonijų... Juodūsienė aukštai nosį riečia. Bagočka. Nori savo sūnui pačios ne bile kokios, o mokytos. O kai nesuteiks su poniška marčia, tai bus pyragai.

— Nežinia, — išsiblaškiusi atsiliepė mergina. — Žinot, Dzievyžiene, aš dabar prisiminiau kraujuotą senio Juodūsio galvą. Jis tada buvo seniūnu ar viršaičiu, kada bermontininkai įsiveržė į Šventežerį. „Oi, oi, o Jėzau, — dejavo jis, bermontininkų kruvinai sumuštas. Aš mačiau jį per langą. Maniau, kad jis nepagis.

— Ar tai pirmiena? Visokių čia svieto perėjūnų perėjo. Visiems mes, anot jo, maišomės po kojų.

Artėjo prie kaimo. Abipus vieškelio pilkavo medinės trobos palšais šiaudiniais stogais. Ir tvoros nedažytos. Iš po stačiaukų dairėsi rūtos, neužstodamos žydinčių devyniašarvių, marguojančių jurginų. Kai kur medines langines su išpiaustytomis širdimis, dobiliukais ar tulpėmis puošė ilgastiebės rožinės malvos. Dešinėj pro trobas tyvuliavo Šventežerio ežeras. Priešais aikštė. Senas kryžius, aptvertas tvorele. Posūkyje didžiuliai išsišakoję medžiai slėpė tokią pat seną pilką bažnyčią. Tik pats bokšto viršugalvis su kryžium kyšojo iš po marguojančios žalumos.

SKAUTIŠKIEJI PUSLAPIAI

Lietuvos Atstovo sveikinimas

Mieli Skautai,

Gerbiamosios ir gerbiamieji,

Aš manau, mes visi esame skaitę poeto Maironio eiles:

„Jei po amžių kada skaudūs pančiai nukris
Ir vaikams užtekės nusiblaivęs dangus,
Mūsų kovos ir kančios—be ryto naktis
Ar jiems besuprantamos bus?

Lietuvos atgimimo dainius Maironis dvejojo, ar jaunoji karta besupras ir įvertins savo tėvų ir senelių pasiaukojimą, kad atgautų tėvynei laisvę.

Maironio žodžiai tinka ir šiems laikams, nes ir mums, be abejo, kartais tokios liūdnos mintys užeina. Eet jos bematant pranyksta, kai mes pamatome lietuvių skautų eiles, jų vadovų pasiaukojimą. Mums tada darosi lengviau krūtinėje, darosi šviesiau akyse. Mus vėl gaivina viltis, kad mūsų skautai paruoš lietuvių jaunuolių gretas, kurie ne tiktai mus supras, bet ir bus pasiruošę perimti iš mūsų estafetę, taigi tęs toliau mūsų darbus.

Štai ir yra priežastis, dėl ko mes šiandien čia susirinkome. Man asmeniškai yra didelė garbė ir malonumas šia proga būti su jumis, mieli skautai. Aš labai gerbiu skautus vadovus ir didžiai įvertinu jų darbus. Didi mūsų visų padėka ir pagarba priklauso skautams už jų pasiaukojimą.

Nuoširdžiai sveikindamas visus lietuvius skautus, linkiu geros sėkmės jų stovyklai. Drauge linkiu jums geros kelionės ir laimingo sugrįžimo.

Skautų jubiliejine proga prašau nuvežti mano geriausius linkėjimus visiems broliams skautams, susirinkusiems iš viso pasaulio į savo jubiliejinę stovyklą. Labai apgailestauju, kad negalėsiu jūsų ten aplankyti. Jūs žinote priežastis, tad prašau jas paaiškinti ir kitų kraštų broliams skautams. Pasakykite jiems, kad savo dvasia ir mintimis aš būsiu su jumis visais.

Pavergta tauta džiaugiasi, kad jūs, laisvi būdami, galite praktikuoti skautybę ir išlikti lietuviais. Būkime tikri, kad lietuvių tauta buvo ir bus, nes tautos nemiršta kaip žmonės. Tiesa, mūsų skaičius nėra didelis. Bet skaičius visuomet gali būti atsvertas kokybe. Imkime pavyzdį iš žydų. Izraelio valstybė nėra didelė, ir jų skaičiai nėra gausūs, bet visi matome, kokius milžiniškus darbus jie atlieka.

Žinokime visi, kad prospektai Lietuvą prikelti yra daugiau žadantys šiandien, negu, pavyzdžiui, 1917 metais. Tada Lietuva niekieno nebuvo laikoma nepriklausomų valstybių šeimos nariu. Šiandien Baltijos valstybių okupacija laisvojo pasaulio yra pasmerkta ir nepripažinta. Jeigu aš šiandieną galiu į Jus prabilti, kaip Nepriklausomos Lietuvos atstovas, tai irgi tik sumanėtos Lietuvos okupacijos nepripažinimo dėka.

Be abejo, turime ir sunkumų bei nepasisekimų. Su jais tad ir privalome kovoti. Bet, nepaisydami sunkumų, mes turime pasitikėti lietuvių tautos genijum. Visi tikėkime, kad Lietuva turi keltis, ir ji kelsis laisva ir nepriklausoma.

Su tokiomis mintimis, mieli skautai, aš jus noriu palydėti į Jūsų jubiliejinę stovyklą. Geros kelionės!

V. Balickas,
Nepriklausomos Lietuvos Atstovas

L. S. S. 25 METŲ TREMTYJE ATSIKŪRIMO SUKAKTUVINĖS SKAUTŲ STOVYKLOS NUOTAIKA

Štai ir po mūsų sąjūdžio 25 metų atsikūrimo tremtyje įvykio. Sveikinam visus brolius ir seses, negalėjusius stovykloje dalyvauti, ypač tuos idealistus, kurie šią idėją stengės įžiebti tremtyje.

Su pagarba ir padėka lenkiame galvas Lietuvių Skautų Sąjungai, Vyriausiems skautininkams, rėmėjams, plačiajai visuomenei, sesėms ir broliams, dalyvavusiems šioje sukaktuvinėje skautų stovykloje, o taip pat nuoširdžiai ir visokeriopai prisidėjusiems įvairia materialine ir finansine parama. Skautiškas AČIŪ VISOMS IR VISIEMS.

Atžymėjome sukaktį bendra skautiška sukaktuvine stovykla, pagerbėm nusipelniusius, dėkojame pasidarbavusiems, gražiai atžymėjome Lietuvių Skautų Sąjungos 25 metų tremtyje atsikūrimą, bet už vis didingu žygiu pasinešėm atnaujinti senas pažintis, naujas užmezgę ateičiai, regėdami Lietuvos, mūsų tautos ir lietuvių skautybės viziją, mūsų pačių pastangomis ir mūsų gyvenime turinčią tapti gražia tikrove — sąjūdžiu ir jaunimui ir tautai.

Mūsų sukaktuvinę skautų stovyklą aplankė toks didelis skaičius rėmėjų, tėvų, organizacijų atstovų, bičiulių ir svečių ir skautų ir skaučių vadovų ir vadovių ir jaunimo, sudarydami vieną didelę skautišką ir lietuvišką šeimą, kada, J. E. vyskupui skautininkui A. Deksniui šv. mišias atnašaujant ir himną giedant, mūsų tautos simboliui iškylant su įrašu Dievui, Tėvynei ir Artimui, visų širdyse skverbėsi troškimas trispalvę kelti savoje nepriklausomoje tėvynėje Lietuvoje.

Tad, sesės ir broliai, vykdykime lietuvišką skautybę su meile, su dideliu pasiaukojimu ir prašykime Dievą palaimos kilniam savo darbui.

Budėkime.

s. Juozas Maslauskas,
LSS Anglijos Rajono Vadas

TOS PUIKIOSIOS DIENOS

LSS TARPTAUTINĖ JUBILIEJINĖ STOVYKLA 1971. VII. 17-31 SCHWETZINGENE

Šią stovyklą būtų galima pavadinti „Lietuvos žemės gabalėliu“, nes tai, gal būt, bus pirmas kartas, kai tokis gausus lietuvių skautų susibūrimas įvyksta čia, Europoje. Į šią stovyklą suplaukė lietuviai skautai net iš 9 kraštų, iš viso apie 250 skautų bei skaučių. Be to, buvo ir skautų rėmėjų bei šiaip tautiečių, dėl to bendras stovyklautojų skaičius susidarė apie 300 žmonių.

Ši Jubiliejinė stovykla pradėta organizuoti jau prieš metus. Susilaukta gyvo ir entuziastiško pritarimo iš kitų kontingentų, o ypač iš LSS vyriausios vadovybės, ir stovyklą numatyta organizuoti Vokietijoje, kur tuojau po karo iš naujo užgimė mūsų skautija ir kur šiemet ir atšvenčiama ta 25 metų jubiliejinė sukaktis. Stovyklai parengti ir paruošti daug darbo ir pasiaukojimo įdėjo tiek skautai, tiek ir kuopos vyrai ir rėmėjai.

Stovykloje lietuvių skautų dalyvavo iš šių kraštų: Anglijos, Amerikos, Australijos, Kanados, Šveicarijos, Švedijos, Vokietijos ir Prancūzijos, be to, keletas neseniai iš Lietuvos atvykusių lietuvaičių.

Stovykla paskirstyta į dvi — brolijos ir seserijos ir dar į 4 pastovykles — Anglijos, Amerikos, Kanados ir Vokietijos.

Jubiliejinės skautų stovyklos vadovai:
Stovyklų viršininkas s. Bronius Zinkus,
Komendantas s. v. ps. Vladas Gedmintas,
Adjutantas s. v. sl. Petras Viržintas,
Ūkio skyriaus viršininkas s. v. kand. Algis Vitkus,
Ūkio skyriaus viršininko pavaduotojai s. v. kand. A. Balkus ir s. v. kand. Algis Dreslaras,
Programų vadovas s. Juozas Maslauskas,
Sporto vadovas Ričardas Baliulis,
Laužavedys s. Jaras Alkis.
Stovyklų kapelionas s. v. Hermanas Šulcas,
Brolijos stovyklos vadas j. b. v. v. Kęstas Eidukonis,
Adjutantas s. v. v. sl. dr. Algis Gegeckas,
Komendantas s. v. v. sl. Manfredas Šiušelis,
Pastovyklių vadai:
Vokietijos s. v. v. sl. Petras Veršelis,
Anglijos ps. Antanas Jakimavičius,
Šiaurės Amerikos s. Antanas Basiliauskas,
Seserijos stovyklos vadovė ps. Gajutė Valterytė-O'Brien,
Adjutantė vair. Kristina Totolaitė,
Komendantė t. n. sl. Daina Baraitė,
Pastovyklių vadovės:
Vokietijos sl. Kristina Žutautaitė,
Anglijos v. s. sl. Nijolė Kutkutė,
JAV ps. Aldona Dabrilaitė,
Kanados s. Danutė Keršienė.

Į šią Jubiliejinę stovyklą vieni pirmųjų atvyko stovyklų viršininkas s. B. Zinkus, stovyklos globėjas mjr. J. Valiūnas, stovyklos ūkio skyriaus viršininkas s. v. kand. A. Vitkus ir kiti. Jie pirmieji pradėjo stovyklą organizuoti. Po to jau atvyko Vokietijos skautai, o dar vėliau Anglijos, tuomet Amerikos, Kanados ir kitų kraštų lietuviai skautai ir skautės.

Nespėjus stovyklai dar kiek apsitvarkyti, tuojau prisistatė vokiečių laikraščių reporteriai, korespondentai bei fotografai. Jau kitos dienos vokiečių spaudoje pasirodė ilgokų straipsnių ir nuotraukų apie mūsų stovyklą.

Išsamiau pasisakė Schwetzingeno dienraštis „Schwetzinger Lokalnachrichten“, kur išryškinama stovyklos tikslas bei sukaktis. Jame išspausdinama ir nuotraukų iš stovyklos gyvenimo ir mūsų skautų vadovybės apsilankymo pas miesto burmistrą Kurt Waibel, kuris ta proga įteikė mūsų skautams dovaną — knygą apie Schwetzingeną ir medalį su to miesto įkūrimo datomis.

Vykstantiems į stovyklą, prie kelių buvo iškabintos kelio rodyklės su lietuviškais užrašais ir skautiškais ženklais. Įvažiavus į miškelį, vidury kelio stovėjo gražūs ir dideli medžio vartai, kuriuos puošė didingas Vytis ir lietuviška trispalvė, o prie vartų stovėjo skautų sargyba. Pravažiavus vartus, nepertoliausiai ir palapinių miestas, plačiai pasiskirstęs po gražųjį pušyną. Pravažiavus pirmąsias palapines, tuojau akin krenta gražios stovyklinės skelbimų lentos. Viena jų skirta pranešimams ir dienotvarkei, o kita laikraščių iškarpoms ir nuotraukoms. Svarbiausia, kad šitoje antrojoje visą stovyklos metą kabojo „Taukuotas Puodas“, taip gražiai ir nenuilstamai leistas nepavaduojamo brolio s. J. Alkio. Tai laikraštis, kuriame atsispindėjo visas skautiškasis stovyklos gyvenimas, praleistas pro gražų jumorą.

Gražioje aikštėje iškilmingai ant aukštų stiebų plevėsuoja 9 vėliavos. Tai vėliavos tų kraštų, iš kurių buvo susirinkę skautai į stovyklą. Apie vėliavų stiebus iš pušų spyglių padaryti pagražinimai ir užrašas „Budėk“.

Kiek toliau skautiškasis stalas, gražiai iškastas ir taip pat skoningai ir akį traukiančiai pagražintas, tikrai puošias aikštelę. Už aikštelės miškelyje stovi mūsų visų maitintoja — virtuvė, kurioje nenuilstamai darbuojasi virėjai v. sl. A. ir psl. J. Gerdžiūnai. Jie tik sekančią savaitę buvo pakeisti. Šalia virtuvės ir už skelbimų lentos ligoninės palapinė, o priešingoje pusėje įsikūrė stovyklos kapelionas s. v. kun. H. Šulcas.

Kiek paėjus prasideda skautų brolijos stovykla ir pastovyklės. Čia kiekvienas kraštas įsikūrė savo palapines, o prie palapinių išpuošti užrašai, kad būtų aišku, kurios tai valstybės pastovyklė. Vidury aikštės lenta, kur segami įsakymai ir nurodymai.

Grįžus šiek tiek atgal ir pasukus į kitą pusę, pirmoji palapinė skirta atsigaivinti: čia galima įsigyti limonado ir kitokių skanių mineralinių gėrimų. Kiek toliau skaučių seserijos stovykla ir pastovyklės. Čia tuojau galima pastebėti, kad darbai atliekami moteriškų rankų: visur geriausia tvarka ir švara, prie visų palapinių ir pastovyklių darbščiai ir gražiai pušų spyglių išmarginti skautiški šūkiai, herbai ir kt. Tikras pavyzdys visiems skautams — taip įvairu, taip gražu, jauku.

Stovykloje įtaisytos prausyklos, tualetai ir visa kita, kas svarbiausia ir reikalingiausia. Tai įrengė lietuvių kuopos vyrai, vadovaujami jos vado ir stovyklos globėjo mjr. J. Valiūno. Stovyklos bendrasis vaizdas darė malonų įspūdį. Didingas pušynas, smiltinga žemė, neišpasakytai puikus oras skautų stovykloje ir stovyklautojuose palaikė gerą nuotaiką, ir visi tuo džiaugėsi.

Viena savaitė daugiau prabėgo mezgant pažintis ir stovyklą tvarkant. Kasdieninę procedūrą sudarė keturi būtiniausi dalykai, būtent: vėliavą didžiojoje aikštėje pakelti ir nuleisti, vakaro lauželis, ir naktinės pamaldos aikštelėje. Tie dalykai, gal būt, buvo visų svarbiausi. Labai gražu buvo matyti mūsų skautiškąjį jaunimą pilnomis skautiškomis uniformomis, pusračiu išsirikiavusį, atliekant šią gražią procedūrą — pakeliant ir nuleidžiant vėliavas. Prie kiekvienos vėliavos stovėjo skautas ir skautė. Pasigirsta įsakymas: „Ramiai“, pakeliamos vėliavos, toliau seka įvairūs raportai, įsakymai ir pranešimai. Visas vaizdas tiesiog širdį graudina, nes visa tai turime atlikti toli nuo savo tėvynės, svetur, o skaudžiausia, kad niekas iš mūsų brangiosios tėvynės oficialiai negali čia su mumis kartu būti ir kartu draugiškai su mumis pasidžiaugti šioje gražioje lietuviškoje skautiškoje šeimoje.

Žinoma, negalime pamiršti ir tradiciško skautų lauželio, kuris kas vakarą vyko čia ir kurio metu gražiai atsispindi skautiškasis veikimas, žaidimai ir jumoras. Lauželio vadovas s. J. Alkis gerai tam pasiruošęs ir moka tinkamai jį pravesti.

Ryšium su Jubiliejine skautų stovykla buvo gauta sveikinimų ir linkėjimų iš įvairių kraštų. Sveikinimai buvo gauti iš dr. Willi Niedermeier, aukšto vokiečių skautininko, kuris šiuo metu yra skautų jamboree Japonijoje ir kuris yra geras lietuvių skautų draugas. Gauti sveikinimai iš LSB V. S. v. s. Petro Molio, s. V. Mykūno, buvusios V. S. v. s. M. Jonikienės, Lietuvos Atstovo Anglijoje V. Balicko, DBLB pirm. Anglijoje s. v. v. sl. S. Kasparo, Kanados lietuvių skautų stovyklos „Romuva“. Taip pat gauta sveikinimų iš Amerikos, Lietuvos ir kitų kraštų, kas rodo šios Jubiliejinės stovyklos garbingos sukakties tikrą vertinimą plačiame pasaulyje.

Skautai ir skautės renkasi vėliavos nuleidimo iškilmėms

Atėjo sekmadienis, liepos 25 d. Ši diena turėjo čia būti itin svarbi ir įdomi, nes turėjo suvažiuoti aukšti svečiai bei plačioji visuomenė. Tai jau nuo anksto ryto pastebima, kad skautai ruošiasi, tvarkosi, vadovybė pasirengusi sutikti svečius.

Pirmiausia į stovyklą atvyko Schwetzingeno miesto burmistras Kurt Weibel su ponia. Kiek vėliau atvyko ir J. E. vysk. s. A. Deksnys ir kiti aukšti svečiai. Visus pasitiko mūsų skautų vadovybė su stovyklų viršininku s. B. Zinkum priekyje. Be to, buvo ir 4 estų skautų atstovai, vokiečių Mannheimo ir apylinkės vyriausiasis skautininkas ir kt.

11 val. ryto buvo laikomos iškilmingos pamaldos. Jas laikė J. E. vysk. s. A. Deksnys, o jam patarnavo kun. s. v. H. Šulcas ir kun. B. Liubinas ir 4 skautukai. Pamaldose dalyvavo ir liet. evang. kun. J. Stanaitis. Buvo taip pat kunigai A. Bernatonis, J. Dėdinas, K. Žalalis, P. Urbaitis ir s. v. V. Damijonaitis.

Pamaldos vyko lauke, prie vėliavų stiebų didžiojoje aikštėje. Pusračiu sustoję uniformuoti skautai ir skautės ir svečiai — nepamirštamas įspūdis! J. E. vysk. s. A. Deksnys kalbėjo angliškai, vokiškai ir lietuviškai. Jis, be kita ko, paminėjo, kad ypač gražu būti tokiems organizuotiems ir skautiškiems, taip pat priminė, kad skautų organizacija turi pačius gražiausius įstatus ir yra pati geriausia. Todėl jis pataria būti gerais ir ištikimais skautais ir kartu ir toliau taip ištikimai tarnauti Dievui, tėvynei ir artimui. Pamaldų metu gražiai giedojo skautės. Žodį tarė ir liet. evang. kun. J. Stanaitis, davęs ilgoką palyginimą.

Pamaldoms pasibaigus, visiems dar iškilmingai tebestovint, buvo pakelta lietuviška vėliava su skautiškais įrašais „Dievui, Tėvynei ir Artimui“. Ši vėliava labai garbinga ir labai vertinama. Ji karo metu buvo atvežta iš Rytų fronto ir po karo iškilmingai įteikta skautams Revensburge. Vėliau ji buvo nugabenta į Ameriką, kur ir dabar ji tenai saugoma ir globojama. Šiuo metu ji atvežta čia pabūti simboliu šioje stovykloje.

Po to įteikti apdovanojimai ir atžymėjimai.

Skautininkai pakartojo įžodį, įjungdami v. sl. Algį Gerdžiūną į savo skautininkų ratelį. Jam užrištas naujasis kaklaraištis, jis sveikinamas — skautininkai jam spaudžia ranką. Dar buvo pagerbti ir apdovanoti šie nusipelnę skautai ir skautės:

ps. Gajutė Valterytė-O'Brien LSS „Už nuopelnus“ ordinu,
ps. Vladas Gedmintas LSS „Už nuopelnus“ ordinu,
ps. Antanas Veršelis LSS „Tėvynės sūnaus“ žymeniu,
v. v. Algis Vitkus LSS „Tėvynės sūnaus“ žymeniu,
psl. Irena Gerdžiūnienė LSS „Tėvynės dukros“ žymeniu,
sl. Kristina Žutautaitė LSS „Vėliavos“ žymeniu,
v. sl. Nijolė Kutkutė LSS „Vėliavos“ žymeniu,
s. v. sl. Manfredas Šiušelis LSS „Vėliavos“ žymeniu,
v. s. sl. Audrilė Valterytė LSS „Pažangumo“ žymeniu,
psl. Vytenis Zinkus LSS „Pažangumo“ žymeniu.

„Rėmėjų“ ženkleliais apdovanojami leitenantai: Bendoraitis, Lukošaitis ir Stuknys.

Stovyklų viršininkas s. B. Zinkus atžymėjimu įteikti pakvietė LSS Seserijos Vyr. Skautininkę s. L. Miliukienę, kuri savo ruožtu skautėms atžymėjimus prisegti pakvietė J. E. vysk. s. A. Deksnį.

Gėlių puokštėmis buvo apdovanotos Valiūnienė ir Vitkienė. Žodį taria stovyklų viršininkas s. B. Zinkus. Jis pasidžiaugia, kad skautai taip gausiai reagavo į šią Jubiliejinę stovyklą, ir dėkoja stovyklos globėjui mjr. J. Valiūnui už visokeriopą paramą. Po jo žodį taria ir s. J. Alkis, kuris, be kita ko, kvietė visus kartais apsilankyti ir Anglijoje. Mjr. J. Valiūnas sveikina visus skautus ir svečius ir primena, jog jam labai malonu, kad šiemet stovykla buvo suruošta čia, pas juos, Vokietijoje. Jis linki visiem geriausios sėkmės čia gražiai laiką leisti. Mūsų skautai estų svečiams garsiai sušuko „Ulagu Eesti“ (Tegyvuoja Estija), o mjr. J. Valiūnui 3 kartus „Valio“. Estų reprezentantai įteikė lietuviams skautams dovanėlę — tautinę juostelę.

V. skautėmis po įžodžio tapo šios kandidatės: psl. Irena Gerdžiūnienė, sl. K. Žutautaitė ir N. Žutautaitė, s. v. kandid. — v. v. A. Vitkus, s. v. kand. kun. V. Damijonaitis, s. v. kand. R. Baliulis ir s. v. kand. A. Balkus.

Tuo ir baigta oficialioji tos dienos dalis.

Po pietų čia turėjo būti gerokai linksma ir smagu — turėjo vykti rungtynės, žaidimai, gegužinė ir t. t. Pirmiausia vyko gegužinė, kuri žadėjo būti linksma ir įvairi, nes reklamuoti ją skautai tikrai mokėjo — su gražiu užrašu ir įvairiais barškalais jie perbėgo per stovyklą. Gegužinę pravedė fil. skautininkai Kežiai.

Gegužinėje skautės pasirodė su kanklėmis ir dainomis, Balsienės vadovaujamos mergaitės pašoko įdomų šokį. Nuostabu, kad mergaitės šokį atliko turėdamos vos 15 min. laiko jam išmokti. Skudučių orkestrėlis išpildė keletą dalykėlių, dar pasirodė skudučiai ir kanklės kartu. Viena skautukė keletą dalykėlių atliko gitara. Tačiau vienas gražiausių ir gyviausių dalykėlių buvo šokis „Rugučių polka“. Dvi skautukės jį pradėjo, bet bešokant įsijungė kone pusė publikos. Tikrai linksmas šokis. Dar pagrota akordeonu, visi sustoję rateliu dainavo. Gegužinė baigta vadovo padėka už atsilankymą.

Pravestos lenktynės su vandeniu, nešti kiaušiniai šaukšte, laikomame dantyse, ir kitokie žaidimai. Dėl to gyva ir linksma buvo popietė. Tinklinio varžybose visus nugalėjo Vokietijos skautai.

Dienos šventėje dalyvavo ir svečių: S. Lozoraitis jnr., Vasario 16 Gimnazijos direktorius V. Natkevičius, A. Grinienė, Bertuševičius ir kt.

Tos dienos proga stovykloje buvo surengta graži ir turtinga skautiška parodėlė. Čia buvo daugybė gražių ir įvairių eksponatų, knygų, brošiūrų, skautiškų ženklų, gintaro ir kitokių įdomybių. Kai kurie dalykai buvo atvežti net iš tolimos Australijos. Parodėlė sutraukė daug žiūrovų. Prie jos parengimo labai aktyviai prisidėjo B. Namajuškienė ir M. Pukštienė.

Pirmadienį, liepos 26 d., daugelis skautų išvyko pasigrožėti Heidelbergo miestu ir apylinkėmis. Tą dieną kai kurie mūsų

(Nukelta į 4 psl.)

Anglijos skautės kelia vėliavą

TOS PUIKIOSIOS DIENOS

(Atkelta iš 3 psl.)

skautų vadovai ir kiti asmenys buvo pakviesti vaišėms pas nuoširdų ir stovyklos metu daug draugiškumo parodžiusį Antaną Turlą. Į šį parengimą atsilankė LSS Seserijos Vyr. skautininkė s. L. Miliukienė, s. S. Gedgaudienė, Stovyklų viršininkas s. B. Zinkus, Stovyklos globėjas mjr. J. Valiūnas su ponia, sl. K. Žutautaitė, s. J. Alkis, v. v. K. Eidukonis ir kiti skautai ir skautės ir svečiai, iš viso apie 16 asmenų.

Vaišių metu paragauta lietuviškos „Dar po vieną" degtinės, specialiai atvežtos iš Anglijos. Besivaišinant paaiškėjo, kad Valiūnienė labai gražiai kalba lietuviškai, nors yra vokietaitė. Ji pasisakė, kad lietuvių kalba ir lietuviški papročiai jai labai patinka ir todėl ji mėgsta viską, kas lietuviška.

Vyr. skautininkė s. L. Miliukienė papasakojo apie skautų kelionę po Europą, gerąsias ir blogąsias visa ko puses, ir supažindino su skautiškuoju gyvenimu Amerikoje. Pasirodo, kad į šią stovyklą iš Amerikos ir Kanados atvyko net 180 žmonių.

Pasidalyta mintimis dėl Anglijoje veikiančios DBLS ir Vokietijos Liet. Bendruomenės, ir tikimasi, kad šios dvi organizacijos ateityje sueis į didesnį ryšį. DBLS pirm. J. Alkis supažindino su šios organizacijos reikšme ir uždaviniais ir atliekamaisiais darbais.

Vokietijos Liet. Bendruomenės pirm. J. Valiūnas supažindino su Vokietijos Bendruomenės uždaviniais ir pareigomis. Be kita ko, jis pažymėjo, kad nuo dabar, nuo šios stovyklos jo akyse skautai ir skautybė pakilo iki lubų.

S. B. Zinkus iškėlė DBLS pagalbą ir paramą skautams.

Dar pasidalijus įvairiomis mintimis, Stovyklų viršininkas s. B. Zinkus susirinkusiųjų vardu tarė žodį Turloms ir padėkojo už vaišes ir įteikė jiems praeitos ir šios stovyklų gaireles. Abudu šeimininkai visiems padėkojo ir džiaugėsi, kad svečiai nepasidižiavo ir juos aplankė, taip pat ir už gražias prisiminimui dovanotąsias gaireles.

Tos dienos vakare kuopos klubo patalpose buvo skautų ir svečių priėmimo vakaras. Klubo salė buvo atidaryta visoje pilnumoje. Stovyklų viršininko s. E. Zinkaus vedami, atvyko visi skautai ir svečiai ir visi stovyklautojai. Sunku net buvo rasti, ką stovyklos sargybai palikti, taip visi norėjo vykti. Sargybą teko eiti s. J. Maslauskui, kurį vistiek vėliau kiti pavadavo. Klubo salėje turėjome plokštelių muziką. Jaunimas tuojau pradėjo modernius šokius šokti. Kuopos klubas vaišino svečius, neimdamas jokio mokesčio. Jaunimas gavo limonado, vyresnieji alaus, o moteriškės vyno. Tas gestas parodė kuopos nuoširdumą ir draugiškumą skautams.

Vakarui bėgant, vienoje salėje linksminosi ir šoko jaunimas, o kitoje, akordeonu grojant, dainavo ir šoko vyresnieji. Visiems buvo linksma ir jauku. Visus aptarnavo pilnas energijos ir gyvumo kuopos baro vedėjas B. Matušauskas. Jam vikriai patarnavo jaunas ir žvalus lietuviškas jaunuolis W. Valaitis. Tai Vokietijoje šiuo metu bekylančios lietuvaitės žvaigždės E. Valaitytės brolis. E. Valaitytė šiuo metu yra pradėjusi karjerą kaip jauna dainininkė ir jau yra įdainavusi ir išleidusi keletą plokštelių vokiečių kalba. Mes visi linkime jai ko geriausios sėkmės ateičiai.

Vakaro pasisekimu rūpinosi klubo kasininkas lt. K. Bendoraitis, prižiūrėjęs svečius. Tai pilnas energijos ir taurus lietuvis.

Antradienį, liepos 27 d., didesnioji skautų dalis išvyko į Reiną. Paplaukiojimas Reinu paliko visiems malonių prisiminimų. Stovyklą tą dieną lankė aukšti amerikiečių karininkai, jų laikraščio „Stars and Stripes" korespondentai. Juos pasitiko mūsų skautų vadovybė ir aprodė stovyklą. Buvo padaryta nuotraukų ir filmų. Jų kariuomenės laikraštis „Stars and Stripes" yra vienas plačiausiai skaitomų visoje Europoje. Tuo buvo padaryta didelė propaganda amerikiečiuose. Jiems stovykla padarė gerą įspūdį.

Apie stovyklą rašė ir vokiečių laikraščiai, kaip „Mannheimer Morgen" ir kt. Žadėjo parašyti ir lenkų laikraštis.

Tos dienos vakare Schwetzingeno mieste vokiečiai suruošė didelį koncertą, į kurį programos atlikti buvo pakviestas mūsų „Gintaras". Tai visi vykome į koncertą. Mūsų gyvieji šokėjai, kad ir neperdidelėje salėje ir tropikinės šilumos varginami, savo pareigą atliko visu šimtu procentų. „Gintaras" dar kartą įrodė, koks gražus yra lietuviškasis menas.

Koncerte dalyvavo ir vokiečių laikraščių korespondentai. Ee kita ko, mūsų šokėjai padaro gražų siurpryzą vokiečių šokių grupei, išvesdami juos „Suktinio". Vokiečiai greit išmoko jį šokti. Visi buvome vokiečių pavaišinti limonadu ir sausainiais. Grįžę vėlai vakare, sulaukėme ir tų skautų, kurie plaukiojo Reinu.

Trečiadienis, liepos 28 d., taip pat žadėjo būti labai gyvas, laukė daug darbų. Tos dienos vakare „Gintaras" turėjo pasirodyti kuopos vyrams ir amerikiečiams. Tą pat vakarą juk įvyks ir paskutinis atsisveikinimo laužas, nes rytojaus dieną Anglijos skautai jau atsisveikina su stovykla ir važiuoja namo, o penktadienį išvyksta Amerikos ir Kanados skautai, vėliau ir kiti.

Stovyklon atvykęs kun. s. V. Šarka apdovanojo skautus saldumynais ir lietuviškomis juostomis, kuo visi labai apsidžiaugė. Stovyklą aplanko ir F. Skerys.

Nekantriai laukiamę vakaro. Jau gerokai prieš septintą valandą daugumas jau buvome kareivinių salėje ir laukėme. Žmonių prisirinko daug: atvyko lietuvių iš kitų kuopų, Liet. Gimnazijos ir kitur. Bet gal daugiausia buvo amerikiečių.

Mūsų „Gintaras" ir čia pasirodė kaip profesionalai savo paskutiniame koncerte Europoje. „Gintaras" vėl įrodė savo pajėgumą reprezentuoti lietuviams. Ši grupė buvo viena geriausių reprezentantų stovykloje ir už jos ribų. Po kiekvieno šokio ar mergaičių kanklėmis išpildomųjų dalykėlių visur buvo girdimas šauksmas „Bravo" ir „More", o tai rodė, kad amerikiečiai koncertu buvo labai patenkinti.

Didi mūsų visų padėka grupės dalyviams, kurių daugelis yra ir skautai, o ypatinga padėka tos grupės nenuilstamiems vadovams ir lietuviško meno puoselėtojams R. ir J. Karasiejams.

Koncertui pasibaigus, stovyklų viršininkas s. E. Zinkus skautų vardu įteikė dovanas bataliono vadui ir jo adjutantui.

Visi skubėjome į stovyklą, kur neužilgo turėjo būti paskutinysis laužas.

Atvykę į laužavietę, radome jau viską beveik paruošta, laukėme tik atvykstant „Gintaro". Laužavedys s. J. Alkis, kuris taip energingai ir gražiai moka pravesti laužus, jau nekantriai visų laukė.

Pagaliau susirenka visi. Žodį taria s. J. Alkis. Jis pakviečia LSS Seserijos Vyr. Skautininkę s. L. Miliukienę uždegti laužo pradžiai ir įvairių kontingentų atstovams deglus. Išsirikiavę su deglais, skautų atstovai reprezentavo kiekvienos stovykloje esančios valstybės skautus. Po to visi kartu uždegė laužą, kuris buvo parengtas trijų aukštų, o tai, kaip laužavedys paaiškino, reiškia Dievui, Tėvynei ir Artimui. Laužau įsiliepsnojus, pradėta programa. Joje pasirodė įvairių kontingentų skautai ir skautės, buvo dainų, linksmų išdaigų ir juoko. Tačiau gal geriausiai ir meniškiausiai pasirodė pats laužavedys s. J. Alkis, padeklamuodamas „Pelėsiais ir kerpėm apaugus aukštai". Tai tikrai meistriškai buvo padaryta, ir daug sugebėjimo įdėta tam dalykėliui paruošti. Bravo, broli Jarai!

Po dainų ir programėlės, kai jau buvo visai tamsu, visi užsidegė žvakutes, ir tai sudarė neapsakomai gražų vaizdą. Žvakučių šviesoje atsispindi malonūs veidai ir kaip jūra siūbuoja nakties tamsumoje. Vėliau pasigirsta laužo malda „Sutelk mus, Viešpatie, būrin", ne vienam išspausdama ašaras, nes visa tai taip gražu, miela ir lietuviška.

Baigiant laužą, visi sustoja ratelin, susikabinę rankoms, ir tyliai dainuojama laužo ir stovyklos paskutinioji daina „Ateina naktis".

Tai buvo paskutinė daina ir paskutinis šios puikios ir gražios Jubiliejinės skautų stovyklos laužas. Nenoromis skirstėmės ir tylūs slinkome į savas palapines, bet pilni gražių įspūdžių. Kaip gera ir malonu pabūti lietuviškame skautiškame ratelyje!

Ketvirtadienis, liepos 29 d., yra oficialiai paskutinė. Tą dieną mūsų Anglijos Rajono skautai jau išvyksta namo. Nuo pat anksto ryto jaučiamas judėjimas ir kažkoks nervų įtempimas. Reikės atsisveikinti ir palikti viską, su kuo per tas dvi savaites čia buvo taip susigyventa ir džiaugtasi. Vėliavas pakėlus, visi skuba susidėti daiktus. Jau dingo keletas palapinių — viskas kraunama į mašiną.

9 val. ryto susirikiuojama įprastine tvarka. Bus oficialiai uždaroma stovykla, atsisveikinama, paskutinį kartą nuleidžiamos vėliavos.

Pasigirsta įsakymas „Ramiai". Raportas. Pranešimai. Giedama „Marija, Marija". Stovyklų viršininkas s. B. Zinkus vienas labiausiai susijaudinusių — jo veidas rimtas ir kietas. Jis taria atsisveikinimo žodį, tai jam nelengva. Jam sunku ant širdies, sunku tarti tą žodį. Jis skautų vardu dėkoja stovyklos globėjui mjr. J. Valiūnui už didžiulę paramą, kuopos vyrams, geradariams ir rėmėjams.

LSS Seserijos Vyr. skautininkė s. L. Miliukienė taip pat dėkoja mjr. J. Valiūnui ir kitiems. Australijos lietuvių skautų atstovas ps. R. Cibas taria žodį ir įteikia dovanėles stovyklų viršininkui s. B. Zinkui ir stovyklos globėjui mjr. J. Valiūnui. Amerikos ir Kanados skautai taip pat įteikia dovanėles mjr. J. Valiūnui ir s. B. Zinkui. Mjr. J. Valiūnui dovanas įteikia ir LSS Anglijos Rajono Vadas s. J. Maslauskas ir ps. G. Valterytė-O'Brien.

Mjr. J. Valiūnas dėkoja už brangias ir neužmirštamas dovanas, kas jam visuomet priminsią šią gražią ir mielą skautų stovyklą. Jis pažymėjo, kad dabar buvo užmegzti draugiški ryšiai su skautais ir tie ryšiai išliks visam laikui. Jis pareiškė įsitikinimą, kad ateityje tokie ryšiai gali dar daugiau sustiprėti.

Tuo tarpu dar skautininkai pasikeičia įvairiomis dovanėlėmis, knygomis, linkėjimais ir parašais.

Giedamas Tautos himnas. Paskutinį kartą nuleidžiamos vėliavos. O toliau seka sunkūs atsisveikinimai ir nemalonus atsiskyrimas su draugais ir pažįstamais. Sudie, mielieji draugai ir gerieji skautai, gražiai praleidome dvi tokias malonias savaites! Tačiau, gerai žinodami skautišką užsispyrimą ir energiją, daromės išvadą, kad šis susipažinimas ir stovykloje užmegztosios pažintys neliks be vaisių. Bus rengiamos ir vėl stovyklos, ir vėl sueisime drauge, ir vėl džiaugsimės savame ratelyje. Iki sekančio malonaus pasimatymo!

Dar norėčiau nors trumpai apibūdinti mūsų skautiškosios Jubiliejinės stovyklos pagalbininkus — 8591 LS Co kuopos vyrus.

Ši lietuvių kuopa, nors sudaryta iš įvairių tautybių, apskritai yra lietuviška, ir visi karininkai yra tik lietuviai. Ši kuopa yra viena pavyzdingiausiųjų lietuvių kuopų amerikiečių kariuomenėje. Kuopa buvo įkurta 1949 m. Darmstadte, 1951 m. atkelta į Schwetzingeną. Kuopoje skelbiamieji įsakymai ir pranešimai rašomi trimis kalbomis — lietuviškai, angliškai ir vokiškai. Kuopos vadas mjr. J. Valiūnas yra ir Vokietijos Lietuvių Bendruomenės pirmininkas ir buvusios jubiliejinės skautų stovyklos globėjas. Kuopoje vyksta lietuviški minėjimai, pagerbimai ir iškilmės. Kas antrą sekmadienį čia atvyksta kapelionas kun. Br. Liubinas ir atlaiko šv. Mišias.

Dalinys prenumeruoja lietuvišką spaudą — „Europos Lietuvį", „Dirvą", „Aidus". „Darbininką", „Karį" ir kt. Gaunami visi Nidos Knygų Klubo leidiniai. Kiekvienas Bendruomenės narys gauna Bendruomenės Informacijas. Kun. Br. Liubinas pats savo iniciatyva aprūpina visus „Draugu" ir „Laiškais Lietuviams". Kuopa yra įsigijusi „Lietuvių Enciklopediją". Paremiama Liet. Gimnazija, ypač kai tenai rengiama Kalėdų eglutė, ir ji remiama jau nuo 1955 m. Pravedamos ir kitokios rinkliavos. Veiklusis lt. K. Bendoraitis tvarko laikraščių ir susirašinėjimų bylas. Jam tenka eiti ir klubo kasininko pareigas.

Mūsų visų didžiausia ir nuoširdžiausia padėka kuopos vadui mjr. J. Valiūnui už neapsakomą paramą šiai jubiliejinei skautų stovyklai, s. v. kand. A. Vitkui už stovyklos aprūpinimą ir jos išlaikymą, lt. K. Bendoraičiui už nepaprastą energingumą ir lietuvišką draugiškumą, A. Turlai už jaukų ir šeimynišką mūsų priėmimą, B. Matušauskui už leidimą kluban atsilankyti ir vaišingumą, W. Valaičiui už nuoširdumą ir draugiškumą, gerajam stovyklos virėjui už mūsų maitinimą, be to, visiems kuopos vyrams, tiek lietuviams, tiek ir kitų tautybių vyrams. Visiems nuoširdžiausias ačiū. Mes jus visuomet prisiminsime ir įvertinsime.

Užbaigdamas norėčiau pakartoti šiuos gražius žodžius:

„Iš lietuviškos skautybės ąžuolo auga naujos atžalos tarp svetimų uolų, vos užgriebdamos tėvų gimtosios žemės sulčių, taip būtinų jaunam augančiam organizmui, kad užaugę, subrendę ant savo pečių galėtų išnešti lietuvišką skautybę ir atkurti laužus Tėvynėje".

J. Levinskas

Stovyklavimo dienos

(ištraukos iš „Taukuoto Puodo")

Šeštadienis — 1971 m. liepos 17 d.

Kaip ir pridera geram viršininkui, pirmasis stovyklon atvyko s. B. Zinkus iš Anglijos. Gavus tokį svarbų titulą, jam nebuvo patogu vykti kartu su Anglijos liaudimi. Atvyko vienas. Čia jį pasitiko majoras J. K. Valiūnas su visa armija kareivių. Tuoj pradėjo dygti palapinės kaip grybai iš po lietaus, iškastos įvairaus dydžio duobės atrodė lyg apkasai, atsirado vartai, vanduo su prietaisais, prausyklos, net ir dabar visi skautukai stebisi jo išradingumu. Vienu žodžiu, tokios sąlygos viršininkui tik rojus, jis išvaikščiojo visą dieną nežinodamas ką daryti, grožėjosi gamta ir karts nuo karto užsukdavo į kareivines numalšinti troškulio.

Bet neilgai jam teko liūguriauti. Atvyko Vokietijos rajonas, sesės iš Švedijos ir seniai viršininko laukiamas jo pavaduotojas, kuris gavo komendanto titulą, o kartu su juo ir krūvas problemų, kurias viršininkas per visą dieną jam pririnko. Atvyko ir brolis Ričardas su savo skiltim ir tuojau pradėjo sportuoti. Mėgiamiausias jo sportas buvo stumti vaikų vežimėlį.

Sekmadienis

Kaip tinka geriems stovyklautojams, visi kartu su išvargusiais kareivėliais nuvyko pasimelsti ir, įgavę įkvėpimo ir padrąsinimo iš kun. Liubino, stojo kasti stalą. Storu balsu komendavo sesė iš Čikagos, nuo jos kentėjo visi, bet daugiausia nukentėjo apžėlęs Petras, jis dirbo ir su rankom ir su kojom ir skundėsi, kad turi pūsles, bet netikėsite kur — ant padų.

Brolis Ričardas dalgį mankštino, prakaitu žemę drėkino, kad nedulkėtų, o kun. Vingis niekur nepritapo ir nusprendė nieko nedirbti, juk tai sekmadienis — poilsio diena.

Kas ten dėjosi pirmadienį, niekaip negalėjome sužinoti, bet manome, kad šis tas buvo daroma. Galingi stovyklos vartai, palapinės, ligoninė, virtuvė ir 9 stiebai aikštėje liudijo, kad stovyklaujame. Neaišku tik buvo, kodėl stiebai sustatyti dviem eilėm, neaišku buvo ir skauteliams, kurie kasė duobes, dėl ko taip yra daroma.

Klausinėjo viršininkai vienas kitą ir nerado atsakymo. Gal kas ir žino; jei taip, tai prašome atsiliepti.

Antradienis

Atvyksta Anglijos rajonas. Po ilgos dviejų dienų kelionės su užmiegotomis akimis ir tuščiais pilvais pagaliau pasiekė pažadėtąją žemę ir klausinėjo, kur yra virtuvė. Mažas Vokietijos skautukas klausinėjo merginų, kaip jos galėjo per jūrą su autobusu važiuoti. „Ar nežinai, kad per jūrą yra iškastas tunelis?" atkirto merginos. Taip jam ir liko neaišku.

Atvykęs iš Anglijos ilgametis „kukas" apžiūrėjo virtuvę ir džiaugėsi, kad jam bent šiais metais neteks virti. Eet neilgai jam teko džiaugtis, nes ant rytojaus ne tik jis, bet ir jo sesė žmona pateko virtuvėn, ir atrodo, kad ten mes juos ir palaidosim.

Atvykę vadovai iš Anglijos klausinėja, kur yra viršininkas, juk visi norėtų pamatyti savo gerą draugą. Komendantas pataiso akinius ir sako: ilsisi po sunkių darbų, ir nebandykite jo žadinti. Tai tau ir draugas.

Visi skautukai džiaugėsi pamatę lovas, matracus ir antklodes, tai bent prabanga, kokios Anglijos stovyklose ir su mikroskopu nerasi.

Trečiadienis

Gavome žinią, kad atvyksta kanadiečiai su amerikonais. Stovyklos komendantas nusigando pažiūrėjęs į savo kariuomenę. „Po sunkių darbų išvargę ir purvini, jie tikrai neparodys gražaus vaizdo naujiems stovyklautojams", pastebėjo jis ir tuoj liepė autobuso šoferiui vežti tuos „juodukus" visus į maudyklą.

Naujoji minia atvyko. Vienas po kito autobusai traukė į stovyklą. Naujieji ateiviai linksmai nusiteikę mosavo spalvingom skrybėlaitėm, sveikino visus ir krovė lagaminus į krūvą.

Grįžo ir mūsų vergai iš maudyklos ir tuoj puolė mesti lagaminus naujoms sesėms, pakilo dulkės, ir vėl mūsų mažieji darbininkai liko purvini kaip ir visuomet.

Krizė virtuvėje — naujasis virėjas Algis rauna paskutinius plaukus ir dejuoja. „Ką daryt: 200 amerikonų, o tik 100 bulvių?" Jo sumani padėjėja jam pataria: „Eik pas kun. Šulcą, gal jis padarys stebuklą ir padaugins".

Viršininkas praganė kanadiečių vėliavą. Atvykę kanadiečiai pastebėjo, kad jų vėliavos stiebas tuščias. Ilgai klausinėjo viršininkai vienas kitą, krapštė galvas ir galvojo, ką čia daryti. Galų gale kažkas pasiūlė pakabinti klevo lapą ir bus gerai.

Naujiems atvykėliams neilgai teko džiaugtis stovykla, nes bematant matracai ir antklodės dingo, ir paskutiniesiems atrodė, kad teks šalti ir miegoti ant tuščių lovų ir sušilti tik saulutei patekėjus.

Ketvirtadienis

Kapelionas operuoja — anksti rytą mūsų daktaras susižeidė ir nusigandęs šaukėsi kunigo. Sumanus ir visuomet budintis kapelionas tuoj prisistatė ligoniui, kur jau gatavai ant operacinio stalo gulėjo daktarėlis.

Jo galva ilsėjosi ant Romanos kelio, o Kristina laikė jo ranką ir tikrino pulsą, kuris tokioj padėty negalėjo būti normalus. „Kaip ilgai taip guli?" klausė kapelionas. „Jau visą valandą", atsako daktaras, „ir vis dar pirštą skauda". Kapelionui buvo aišku: tuoj tvėrė už piršto ir ištraukė rakštį.

Trūkumas vandens sesėms — Sesių stovykloje pritrūko vandens. Tuoj buvo pašaukta kariuomenė. Atvykę kariai tuoj surado priežastį, nes pastebėjo, kad jos vandenį ne tik geria, bet ir kojas plauna. Įdomu, ką su tuo vandeniu turime daryti.

Privilegijuotasis luomas — Redakcija pastebėjo, kad mūsų stovykloje nevisi yra vienodai traktuojami. Rudais švarkais apsirengę vyrukai vaikšto po stovyklą ir su savo merginom vyksta iš stovyklos, kada kitiems tenka sunkiai dirbti. Ar nebus tai Gintaras, kurio dar niekas nematė? Laikas būtų pasirodyti, bet atrodo, kad ir jie dirba. Nuvykę gimnazijon repeticijai, nes čia nėra nei elektros mikrofonams, nei tinkamų grindų šokti, ir ten nieko nelaimėjo: ir ten nebuvo elektros, o jau pripratę prie stovyklos smėlio šokėjai pasileido šokti ir tuoj sugriuvo.

Pagaliau pradėjome sportuoti. Tiesa, darome mankštą kiekvieną rytą. Sporto programoje aiškiai pasakyta, kad judėjimas yra būtinas, ir tai mums visiems aišku, bet ne vienas vargšas stovyklautojas, perskaitęs programą, susirūpino savo raumenų saugumu ir ne vienas galvoja bėgti tik 15 minučių ištvermės bėgimą, bet bėgti namo, nors tai ir ilgiau užtruktų.

Tinklinis. Buvo pažadėta rungtynės prieš kareivius. Visi laukė to momento, ir prieš rungtynes mūsų žaidėjai darė pratimus. Apsėdusios aplink aikštę sesės šaukė ir ragino savo didvyrius tinkamai pasiruošti. Bet ne visiems gerai sekėsi. Brolis Karasiejus vis šaukė: „Nekelk per aukštai sviedinio, nes negaliu pasiekti". Žinoma, jis turi problemų.

Viršininkai nesutaria. Viršininkai tvarkosi visiškai moderniškai. Turi daug pavaduotojų, telefonų, kurių nenaudoja, atskiras palapines su patogumais, bet jų gyvenimas yra sunkus. Kai susėda vargšai posėdžiauti, tai jau be vidurnakčio neužbaigs. Tariasi ir barasi, ir tarp jų gyvenimas darosi vis sunkesnis. Patartume ateit į laužus ir praleisti laužus draugiškoje nuotaikoje.

Erolis Kalinauskas negali apsispręsti, kur jam būtų geriau gyventi, stovykloje ar pas dėdę Schwetzingene. Atrodo, kad nutars pasilikti stovykloje, o kai reikės ką nors dirbti, tada bėgs pas dėdę.

Vakaro laužavedžiai turėjo krizę, nes iškrito pirmieji lašai lietaus. „Bus laužas — nebus laužo" vis siuntė žinias į pastovykles. Galų gale nutarė, kad bus ne pro šalį visiems sušlapti, bet atvyko į laužą tik pusė stovyklos. Sesės iš Amerikos užsibarikadavo palapinėse ir bandė sau vienos linksmintis.

Penktadienis

Vyriausias Laužavedys šiaip taip susirado sau sekretorę ir džiaugėsi, kad turės mažiau dirbti. Bet neilgam. Ketvirtadienį naktį Ramutė per ilgai baliavojo ir ant rytojaus gavo bulves skusti. Po tų įvykių praėjo jai visi norai sekretoriauti.

Veršelis senior tuo tarpu yra labai pamaldus. Jis visą laiką persekioja kapelioną, vis primindamas jam sukalbėti maldelę.

Kapelionas budi — Anglijos skautai pastatė kapelionui atskirą palapinę, prie kurios jis prikabino lentą su užrašu: „Vis budžiu". Bet, deja, jo ten niekad negalima rasti. Tur būt, jau nusibodo jam budėti.

Gaisrininkas žino savo darbą — kiekvieną dieną matome mūsų gaisrininką vaikščiojantį su kibiru, nuolat tikrinantį vandens lygį gesintuvuose. Patikrinus radome vieną iš jų pilną alaus.

Koks skaičius stovyklautojų? Bandėme sužinot stovyklautojų skaičių. Vienas vadas pasakė 243, o kitas 253. Nutarėm, kad stovyklauja maždaug 250.

Turime Kanados vėliavą. Jau kelintą naktį viršininkas nemiega ir galvoja apie dingusią vėliavą. Sužinoję kareivėliai pasigailėjo žmogaus ir pasiuvo vėliavą.

Pirmieji nusikaltėliai — mūsų kaimynai, Romas su savo draugu iš Anglijos paprašyti apleisti stovyklavietę. Priežasties nesuradome, bet atrodo, kad jie per daug dulkių kėlė bevažinėdami džipu.

Šeštadienis

Viršininkai pavargo. Jų nervuose matyti paskutiniųjų naktų nuovargis. Patariau jiems eiti anksčiau miegoti ir duoti daugiau laisvės stovyklautojams nakties metu.

Sekmadienis

Stovyklos siaubas — širšės persekioja mus visus. Bet Redos kraujas, matyt, yra saldžiausias. Jai kad jau kando tai kando. Vargšė sutinusi bėgo pas daktarą pagalbos. Jo švelnioji ranka maloniai numalšino visus skausmus, ir sesė grįžo stovyklon pilna vilčių ir gražiausių minčių.

Visi mes laukėm sekmadienio ir iškilmingos sueigos. Laukėm svečių, laukėm medalių ir paaukštinimų. Ir pagaliau sulaukėm. Atvyko pats gydytojas, vietinis burmistras ir besišypsantis mūsų globėjas J. K. Valiūnas.

Viskas gerai pavyko. Gavom daug medalių, ir kai kas buvo paaukštintas. Viršininkų žmonoms buvo gėlių už jų kančias ir pasišventimą, o garbingieji svečiai gavo gerokai pakepti saulėje, kol mes visas ceremonijas atlikome. Geriau ir būti negalėjo.

Pirmadienis

Visi kramto. Atvykę amerikiečiai užkrėtė visus gumos kramtymo epidemija. Dabar nebeužtenka ją pirkti pakeliais. Ją galima gauti maišuose ir tik kabinti su sauja ir tiesiai į burną.

Antradienis

Visi išdundėjo ant Reino upės. Nutarėm korespondento nesiųsti, nes laukėme amerikiečių karių laikraščio „Stars and Stripes" reporterių. Jie atvykę rado tik viršininkus, nė vieno skauto nematė. Tik „Gintaras" mankštino kaulus brolių stovykloje. Juos ir nufotografavo.

PADĖKA

Praėjo stovykla, atlikome savo pareigas ir kartu bandymą. Iš tikrųjų tai buvo bandymas, ar mes pajėgsime tokio masto stovyklą pravesti. Atnaujinom senas pažintis, užmezgėm naujas, ir esu tikras, kad tai nebuvo paskutinis susibūrimas skautiško lietuviško jaunimo laisvame pasaulyje po Europos dangum.

Savo asmenišką padėką reiškiu mūsų vyriausiems skautybės organams, rajonų vadams ir visiems vadovams ir vadovėms, kurie prisidėjo prie jubiliejinės 25 m. nuo įsikūrimo laisvame pasaulyje stovyklos parengimo ir jos pravedimo.

Padėka tenka lietuvių kuopai, kuri parengė stovyklą ir vėliau viską sutvarkė.

Didi padėka tenka mūsų tėvams, visuomenei, DBLS, PLB ir Krašto Valdybai už moralinę ir finansinę paramą. Mums buvo didelė garbė turėti savo tarpe brangią viešnią — mūsų Seserijos Vyriausiąją Skautininkę, kuri praleido kartu tas saulėtas dienas.

Reiškiu padėką Ekscelencijai Vakarų Europos Lietuvių Vyskupui už atnašavimą šv. mišių ir atsilankymą stovykloje, evangelikų kunigui už dalyvavimą mišiose, taip pat visai dvasiškijai už dvasinį darbą stovyklos metu.

Tariu skautišką ačiū ir visiems, kurių vardų, kurių darbų smulkiau nežinau, bet kurie taip pat stengėsi prisidėti, kad pasisektų ta pirmoji didelė lietuviška skautiška stovykla Europoje.

Budžiu.

s. B. Zinkus

LIETUVOJE

GYVENIMAS LIETUVOJE

„Išeivių Draugo" Nr. 11, be kita ko, rašoma:

„Atostogų metu būrys Skotijos lietuvių aplankė Lietuvą. Ką jie matė tenai? Pirmiausia reikia žinoti, kad tikros turisto laisvės Lietuvoje dar nėra. Negali ten keliauti, kur norėtum ar sumanytum. Leidžiama viešėti Vilniuje. Leidžiama pasiekti Kaunas, Druskininkai ir Trakai. Bet neleidžiama lankytis laisvai miesteliuose ir kaimuose. Vienas kitas surizikuoja ir kai kur nuvažiuoja. Bet tai daroma su baime.

„Kitas įdomus dalykas tai žmonių santūrumas kalboje. Vengiama pasakoti gyvenimo smulkmenos, ypač vengiama pasakoti pergyvenimai ištremtųjų Sibire arba partizaninių kovų faktai. Daugiau atvirumo rodoma, kai kalbama tarp keturių akių.

Ūkinis gyvenimas nuolat gerėja. Ypač miesto žmonės jau greičiau gauna prekių, geresnio apavo ir drabužių. Maisto užtenka. O gėralų — per daug. Geria visokiomis progomis. Geria mieste ir kaime. Ir nusigeria, dažnai tokius ištinka nelaimės. Susimuša, kelionėj susižeidžia, suardo sau sveikatą. Pavojus tautai, kad ir jaunime paplitęs svaigalų vartojimas. Kaip praeitame šimtmetyje vyskupas Motiejus Valančius išėjo tautos gelbėti nuo girtavimo, taip ir dabartinei Lietuvai, komunizmo nevilty gyvenančiai ir ieškančiai svaigaluose paguodos, reikia, labai reikia blaivintojo.

„Kaimo gyventojai tai antros rūšies žmonės. Jiems tenka parodyti daug kantrybės ir vargo. Bet dirbti jiems tenka mažiau. Vėliau keliasi. Laukų darbuose vartojama daugiau mašinų, negu prieškariniais laikais.

Lengviau pasiekiamas gydytojas ir ligoninė. Lengviau vaikai išleisti į mokslus. Mokyklose skiepijama bedievybė, religija laikoma atsilikimu.

„Pramonė Lietuvoje yra padariusi didelę pažangą. Bet su pramonės augimu, auga ir rusų kolonizacija Lietuvoje. Rusų yra daugiausia tose vietose, kur yra daugiausia pramonės. Naujam fabrikui aptarnauti importuojami specialistai iš Rusijos. Jie atvyksta ne vieni, o su šeimomis. Nereikia todėl stebėtis, kad viešbučiuose rusų kalba taip dažnai girdima.

„Visi, kurie aplankė šią vasarą Vilnių, Kauną, Druskininkus ir Trakus, sutinka, kad tai gražūs švarūs miestai. Kad buvo šiltos, saulėtos dienos. Kad buvo daug džiaugsmo susitikus su giminėmis".

Skaitytojų laiškai

DĖL LAISVOS LIETUVOS NĖRA PER AUKŠTOS KAINOS

„Europos Lietuvis" Nr. 24 perspausdino iš „Mūsų Vyties" Nr. 3-4 Livijos Garsienės straipsnį „Per aukšta kaina".

Straipsnyje plačiai nagrinėjamas bendravimo ir bendradarbiavimo su dabartinės Lietuvos lietuviais klausimas. Labai teisingai išvedžiojama, ir mes tai žinome, kad bendravimai ir bendradarbiavimai turi ir turės didelės įtakos, galės atnešti ir nenumatytų pasekų. Bet nereikėtų krypti į kraštutinumą ir pulti į paniką.

Negalime slėptis ir vengti lietuvių ir galvoti, kad Lietuvoje tegul sau kunkuliuoja, kaip jiems ten išeina. Negi mes dar vis tokie naivūs, kad laukiame, kol sovietiniai viešpačiai leis mums bendrauti mūsų sąlygomis? Na, kur tu matei tokią nesąmonę! Juk ir vaikui aišku, kad tol, kol dabartinė komunizmo sistema veikia, tokių sąlygų negausime. Išeitų, kad absoliutus izoliavimasis yra vienintelė taktika. „Rubiš", kaip anglai pasakytų.

Priešo dar niekada niekas nenugalėjo iš tolo. Nesuėjęs į sąlytį, nesulauksi jokių rezultatų. Norint priešą nugalėti, reikia su juo susidurti. Žinoma, kiekvienas susidūrimas susijęs su rizika.

O be rizikos dar nebuvo nė vienų rungtynių, kautynių, varžybų ir t. t. Net nervų karai reikalauja kontakto ir didžiausio kiekio rizikos.

Štai Vytauto Didžiojo manevras, kai jis, norėdamas „įrodyti" kryžiuočiams bendradarbiavimo „nuoširdumą", užstatė ne tik savo vaikus, bet net dalį Žemaitijos (kas be ko, jis pasitikėjo žemaičiais).

Svarbiausia, kad jis negalėjo pasakyti: broliai žemaičiai, aš jus atiduodu, norėdamas kryžiuočius apgauti. Vytautui reikėjo puikiai bendradarbiauti, kad gudrūs kryžiokai nepastebėtų vaidinimo.

Pažinojau karį, kuris suvaidino nusilenkimą svetimam dievui ir už tai nesupuvo Sibire. Jis įsigijo pasitikėjimą, ir kai Raud. armija 1941 m. bėgo iš Lietuvos, vieno pulko adjutantas — rusas pareiškė pulko vadui — rusui (pavardės žinomos), kad jis negalįs sutvarkyti gurguolių vilkstinės. Tada pulko vadas suminėjo lietuvį karį „X" ir pasakė: pavesk jam, jis sutvarkys. O tas dar tą pačią naktį su 32 kareiviais atsiskyrė ir patraukė šalikeliais Vilniaus kryptimi. Jis neatsiskyrė nuo pulko anksčiau, vis laukė žinios, kada vokiečiai užims Vilnių, o ten buvo likusi jo šeima. Žinią neoficialiai nugirdo pas lenkų ūkininką per radiją. Rusai draudė klausytis bet kokių žinių. Politrukai slankiojo gatavai atsegtomis revolverio makštimis.

Jei kuris lietuvis turi gerą vietą ar yra žymus artistas ir pan., bet, atvykęs užsienin, yra neprieinamas arba kalba, kaip prisiekęs Kremliaus pakalikas, broliai, nemeskime akmens į jį. Jis kenčia daugiau, matydamas pagiežą mūsų akyse ir negalėdamas kol kas sušukti: broliai, aš tikras lietuvis! O kuo daugiau tokių lietuvių bus svarbesnėse vietose, tuo geriau.

Mes, Lietuvos laisvės valandai išaušus, nenuskrisime ten jų pamokyti, perimti atsakingų pareigų ir pertvarkyti sužalotos tėvynės.

Paimkime žydų tautą. Beveik 2.000 metų klajokliai po pasaulį. Niekinami, bet bendravo, pajuokiami, bet bendradarbiavo. Kai pradėjo telktis į tuščius nederlingus Izraelio plotus, anglai juos terorizavo. Bet jie ir su savo engėjais bendradarbiavo, kol atėjo momentas! O dabar ką mes matome? Žydai yra dvasiškai stipriausia tauta, iš jos mums reikia imti pavyzdį.

L. Garsienė savo straipsnyje sako, kad Lietuvoje yra daug gabių, talento žmonių, bet jie nežinomi, nes nenori nusilenkti svetimiems dievams. Kas nusilenkė, yra garsus, turi progos treniruotis, pamatyti pasaulį, būti populiarus ir naudingas. Toks žmogus, jei jis yra toks lietuvis, kaip Vytautas ar anksčiau minėtasis karys, visada atneš milžiniškos naudos lemiamą valandą.

„If you can't beat them — join them". Šis anglų posakis-patarlė turi gilią prasmę, ir aš su tuo visai sutinku. Tačiau, kaip anksčiau minėjau, tai yra didelė rizika. Bet kas gi be rizikos? Rizikavo Napoleonas ir Wellingtonas, Hitleris ir Eisenhoveris, Romelis ir Montgomeris.

Labai sunku ir nemalonu vaidinti teatro scenoje išgamos-išdaviko rolę, o ką jau bekalbėti, jei ją reikia vaidinti gyvenime ir vaidinti labai gerai, nes nuo to priklauso tavo gyvybė. Gyvybę mes turime saugoti ne vien dėl to, kad norime gyventi, bet ir dėl to, kad gyvybė priklauso Lietuvai — tėvynei. Dėl to ir tik dėl to vardan laisvos Lietuvos nėra per aukštos kainos!

V. Andr.

DĖL PINIGŲ AMAZONĖS INDĖNAMS

Gerbiamas Tamsta,

Perskaitęs žinutę „Indėnai laukia išeivijos lietuvių pinigų", supykau.

Nesu žiaurios širdies, ir sudegusiems Amazonės indėnams reikia padėti ir pagelbėti. Bet man kyla toks klausimas: ar lietuvis kunigas turi teisę išeivijos lietuviams užkrauti dar ir Amazonės indėnus? Mes, išeiviai, jau daug metų duodame lietuviams kunigams pinigų, kam jie tik užsimano. Duodame ir tylime dėl šventos ramybės.

Ar tas džiunglių kunigas su sesele iš tikro „džiunglėse" gyvena, kad nesuprastų ir nežinotų, jog mes, lietuviai išeiviai, turime savo svarbių reikalų: Brazinskų byla dar nepasibaigė, Simas Kudirka, Simokaičiai, lietuviškos mokyklos, skautai, spauda, paliegę susenę seneliai, kurie nemoka net susikalbėti svetima kalba, ir kt. Ar ne mūsų pareiga pasirūpinti jais?

O jeigu jau taip kalbėti atvirai, tai ko ten lietuviai kunigai lenda į tas Amazonės džiungles? Kai tik uždėjo kelnes ir sijonus indėnams, pradėjo juos mokyti poterių, kitaip sakant, atnešė civilizaciją, tai ir prasidėjo ligos ir visi kiti baltųjų nešvarumai. Iki tol nereikėjo indėnams nei koplyčių, nei ligoninių, ir jie sau laimingi kaip Adomai ir Ievos gyveno.

P. S.

KĘSTUČIUI ŠAPKAI AUKSO MEDALIS

Europos lengvaatlečių pirmenybėse Helsinkyje šuolyje į aukštį Kęstutis Šapka peršoko 2.20 m aukštį ir gavo aukso medalį.

Šapka šio rezutato atsiekė pirmuoju bandymu.

Sidabro medalį antruoju bandymu gavo rumunas, o bronzos medalį trečiuoju bandymu rusas.

Rutulio stūmikas Rimantas Plungė liko šeštoje vietoje su 19 m 61 cm. Ta savo sėkme jis pasiekė Lietuvos rekordo.

3.000 bėgime su kliūtimis R. Bitė atbėgo ketvirtas per 8 min. 27 sek. Tai buvo pats geriausias R. Bitės laikas. Maskvoje įvykusioje Sov. Sąjungos spartakiadoje R. Bitė gavo sidabro medalį už 8.31,2 val.

5.000 m bėgimą Petras Šimonėlis baigė dešimtasis.

Anglijos televizijoje, deja, ir Lietuvos sportininkai visi buvo vadinami rusais.

NAUJOS MOKYKLOS

Kaune nuo rugsėjo 1 d. pradės veikti šios naujai pastatytosios mokyklos: Onuškio gatvėje vidurinė mokykla su 1.340 vietų, Šešioliktos divizijos plente — 820 vietų mokykla, ir Laisvės Alėjoje baigta kapitališkai remontuoti Komjaunimo vidurinė mokykla.

PREMIJOS UŽ PARŠIUKUS

Kelmės rajono Gryžuvos kolūkiui už gerą kiaulių veisimą paskirta Sov. Sąjungos pirmoji premija — garbės diplomas, automašina „Volga" ir 6 tūkstančiai rublių.

Kolūkis Gryžuva gavo iš kiekvienos 50 pagrindinių paršvedžių po 26,6 paršelio. Kiekviena paršvedė atparšiavo 15 veislinių paršiukų.

„DARGANOS" PIENO KIEKIS

Tarp kitų mažesnės reikšmės laimėjimų rekordininkė karvė „Dargana" per 11 laktacijų davė 65.584 kg pieno, o jo riebumas buvo 3.7 procento.

„Darganos" savininkas — Žemdirbystės institutas — gavo 3 tūkst. rublių premijos.

B. SRUOGOS „DIEVŲ MIŠKAS"

„Vaga" Vilniuje trečią kartą išleido Balio Sruogos „Dievų mišką". Knyga vaizduoja B. Sruogos pergyvenimus Stuthofo koncentracijos lageryje.

AUKSO MEDALIS

Faencos (Italija) keramikų konkurse dail. L. Šulgaitė gavo aukso medalį už vazų ansamblį.

Pernai ten pat M. Bankauskaitė laimėjo aukso medalį už dekoratyvinę vazą.

AUKSO MEDALIAI FOTOGRAFAMS

Tarptautinėje meninės fotografijos parodoje Leipzige (Rytų Vokietija) po aukso medalį laimėjo M. Baranauskas ir A. Sutkus.

Parodoje dalyvavo 26 kraštų fotografai, atsiuntę 35.000 foto nuotraukų.

KERAMIKOS PARODA

Vilniuje rugpiūčio mėn. atidaryta pirmoji Sov. Sąjungos keramikos paroda.

Be Sov. Sąjungos, dalyvauja dar ir Lenkijos, Bulgarijos, Vengrijos, Jugoslavijos, Rumunijos, Čekoslovakijos, Korėjos, Vietnamo, Mongolijos, Kubos ir Rytų Vokietijos keramikai.

Sov. Sąjungai atstovauja 28 keramikai, iš kurių penki yra lietuviai.

Keramikos parodoje iš viso dalyvauja 300 keramikų.

KAPSUKO MARIOS

„Tiesa"rašo, kad Marijampolės aps., Kvietiškėje, numatoma užtvenkti Šešupės upę ir įrengti 90 ha vadinamąsias Kapsuko marias.

Šešupės užtvankos statybos viršininkas yra A. Zagladovas.

AKTYVISTINIAI PIETŪS

„Tiesos" pranešimu, Klaipėdos „Baltijos" laivų statyklos vienoje pamainoje dirbantieji gali papietauti per 20 minučių. Cechuose įrengtose valgyklose juos aptarnauja komjaunimo ir profesinių sąjungų aktyvistai.

MERCATORIAUS DARBAS

G. MERCATOR'IAUS 1595 M. LIETUVOS ŽEMĖLAPIS SU LIETUVIŠKAIS PAAIŠKINIMAIS 1971 METAIS

Vienas garsiausių Europos kartografų, Gerardus Mercator (1512-1594 m.), lietuvių istorijon įėjo pagarsėjusiu savo žemėlapiu LITHVANIA. Tas žemėlapis per du puslapiu išspausdintas monumentaliniame veikale Atlas, sive cosmograficae meditationes de fabrica mundi et fabricati figura, išleistame 1595 m., taigi jau po autoriaus mirties.

Gerhard Kremer, vėliau žinomas kaip Gerardus Mercator, vokiečių kilmės flamų matematikas, geografas, kartografas (flamai gyvena šiaurinėje Belgijoje, šiek tiek Olandijoje ir Prancūzijoje), 1534 m. Liuvene (Belgijoje) įsteigė geografinę bei žemės matavimo įstaigą. Anksčiau jis studijavo astronomiją, geografiją, filosofiją, matematiką Liuveno un-te. Daugiausia flamų apgyvendintas Liuvenas universitetą turi nuo 1425 metų, jame nuo XIX a. studijavo nemaža lietuvių, kaip vysk. Ant. Baranauskas, vysk. M. Reinys, A. Maceina, kun. P. Gaida ir daugelis kitų.

Gerardus Mercator buvo nepaprastai kruopštus ir darbštus. 1537-1540 m. pagamino Flandrijos žemėlapį (Flandrija — flamų gyvenamosios sritys). 1552 m. persikėlė į Duisburgą (vakarų Vokietijos miestas Nordheim-Westfalijos srityje), nes buvo pakviestas universiteto kosmografijos katedros vedėju. Beprofesoriaudamas ir berengdamas naujus žemėlapius pasimirė.

Mercator'iaus žemėlapiuose ne kartą pavaizduota Lietuva, bet šis išsiskiria savo didumu. Jo antroje pusėje duota žinių apie Lietuvą. Tai, kiek žinoma, pirmas specialiai Lietuvai skirtas žemėlapis pasaulyje. Jį rengdamas, naudojosi kitų žemėlapiais, kaip Gastaldi (1563 m.), Pagrobka (1570 m.), Stubicz (1572 m.) ir kt. Apsikrovęs įvairiais darbais, G. Mercator'ius neįstengė visų žemėlapiuose pavaizduotųjų sričių autentiškai patikrinti, todėl ir Lithvania žemėlapyje yra netikslumų, kurie gal buvo sunkiai pastebimi XVI a.

Antroje žemėlapio pusėje paskelbtos apie Lietuvą žinios geroka dalimi netikslios ir prieš lietuvius nukreiptos. Tuo laiku kai kurie kaimynai tyčia skleisdavo priešlietuviškų žinių. Panašiai tebedaroma ir šiandien. Mercator'ius naudojosi Miechovito, Herberstaino, Brauno, Orteliaus ir kitų aprašymais apie Lietuvą ir lietuvius, nesistengdamas jų patikslinti. Savo aprašymą užvardino Lithvanie. Dvche de Lithvanie, Samogitie, Rvssie et Volhinie. Skirtingose laidose paskelbta keliomis kalbomis.

Vis dėlto tas Lietuvos žemėlapis bei žinios apie Lietuvą yra labai įdomios ir eile atvejų svarbios. Nebūdamas palankus Lietuvai, neabejotinai prie Lietuvos priskyrė eilę sričių net iki Dniepro upės, o Polocko, Smolensko, Rusios ir kitas žemes sutapatino su ano laiko Lietuva. Lietuvių tautos priešai, jei įstengtų, tolygias žinias norėtų sunaikinti. Istorinių šaltinių naikinimą šimtmečias vykdo įvairūs lietuvių tautos priešai, įskaitant šiuolaikinius. Išsaugotus autentiškus lietuvių tautą liečiančius dokumentus reikia geriau pažinti visai lietuvių tautai. Vienas tokių yra Gerardus Mercator 1595 m. Lietuvos žemėlapis.

Po 376-ių metų pirmą kartą tasai žemėlapis išleidžiamas su lietuviškais trumpais, bet esminiais paaiškinimais. Žemėlapis perspausdinamas originalaus didumo. Atveriama galimybė brangią, retą antikvarinę senieną įsigyti, ja papuošti savo butą, įstaigą, laukiamąjį, kabinetą.

Ilgai buvęs Lietuvos žemėlapių badas pradėtas pašalinti menišku atspaudu. Kiekviena šio žemėlapio kopija atsargiai parengiama dailininko. Atspaudai yra kiekvienas skirtingas. Jie gaminami color etching arba integlio spausdinimo technika. Atmušama ant specialiai parinkto popieriaus. Šie meniški žemėlapiai yra apie 26 inčų (66 cm) platumo ir 40 inčų (102 cm) aukštumo. G. Mercator'iaus žemėlapyje pažymėta Lietuva atspausdinama žalia spalva.

Šiuo pradėtas naujas lapas lietuviškoje kartografijoje. Žemėlapių bus spausdinama labai ribotas skaičius. Jie pardavinėjami tik po 25 dol. už egzempliorių. Netrukus jie bus bibliografinė retenybė.

Lietuvišką Mercator'iaus žemėlapio laidą turėtų įsigyti ir ja naudotis visos lituanistinės mokyklos, rašto žmonės, kultūrininkai. Jie turėtų puošti lietuvių daktarų laukiamuosius, bankus, redakcijas. Geresnės dovanos brangiomis progomis vargu galima sugalvoti.

Įdomu, kad žemėlapį išleido jaunas, 1946 m. gimęs, lietuvis Linas Baškauskas, 1971 m. baigęs UCLA un-to meno skyrių. Žemėlapis gautas iš Algirdo Gustaičio archyvo, kuris parašė prie žemėlapio paskelbtuosius paaiškinimus. Originalaus žemėlapio nuospaudus galima užsisakyti pas L. Baškauską, 123 Fraser Ave., Santa Monica, Calif. 90405, U. S. A. Išsiunčiama gavus pinigus.

(a. g.)

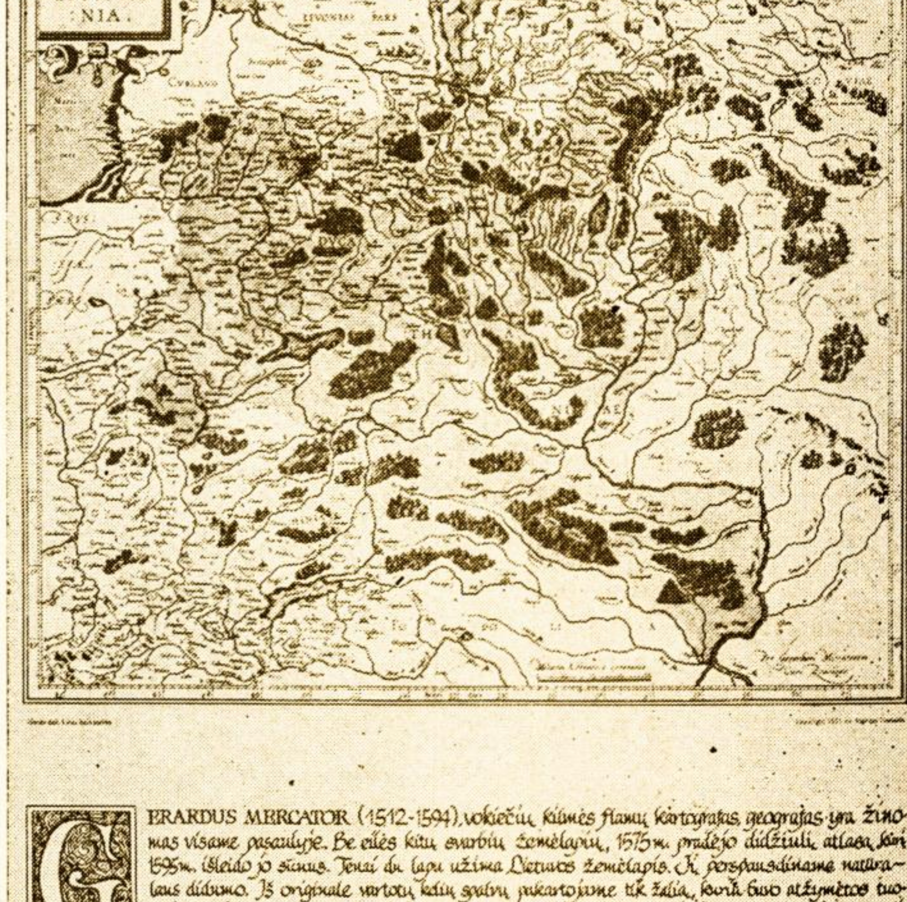

GERARDUS MERCATOR (1512-1594), vokiečių kilmės flamų kartografas, geografas yra žinomas visame pasaulyje. Be eilės kitų svarbių žemėlapių, 1575 m. pradėjo didžiulį atlasą, kurį 1595 m. išleido jo sūnus. Tenai du lapu užima Lietuvos žemėlapis. Jį perspausdiname natūralaus didumo. Iš originale vartotų kelių spalvų pakartojame tik žalią, kuria buvo atžymėtos tuolaikinės Lietuvos žemės. Jo kitoje pusėje buvo paskelbta žinių apie Lietuvą, bet ne visomis galima patikėti. Autorius, atrodo, Lietuvos nei lietuvių geriau nepažinojo. Naudojosi kitų kartografų žiniomis. Skirtingose laidose aprašymai paskelbti lotynų, prancūzų, anglų, olandų, flamų, vokiečių kalbomis. Nors tada jau vyko Lietuvos imperijos žlugimas, bet ji dar tebebuvo įtakinga Europos valstybė. Rytuose ir pietuose, ukrainiečių ir kitų prašomi, buvo prie Dniepro (Dnieper) upės ir kitur. Lietuviai dar tebeginė europiečius nuo barbariškų Azijos tautų. Kitos žemėlapio sritys: KURŠAS (CVRLAND). Istorijoje žinomas Cori, Curi, Curetes, Curones, Kuren, Kursi, Kurzeme ir kitais vardais. Kuršiai yra lietuvių tautos gentis. 853 m. tuolaikinė kuršių sostinė, Apuolė, dabartinėje Latvijoje, puolė švedai. Kaip atskira Kuršo kunigaikštija, apimanti nemaža žemių dabartinėje Latvijoje, 1562-1795 m. priklausė Lietuvai-Lenkijai. Šiame žemėlapyje Curland ir Žemgaliai (Semigalen) pažymėta kaip Livonijos dalis. 1260 m. kuršiai, talkinami kitų giminių žiauriai sumušė vokiečius-Livonijos ordino kariuomenę prie Durbės, dabartinėje Latvijoje. Betgi XIII a. Latvijos žemes nukariavo Livonijos ordinas, visam kraštui primetęs okupanto vardą. POLOCKO KUNIGAIKŠTIJA (POLOCENSIS DVCATVS) žinoma nuo X a. 1248 m. Polocko kunigaikštiją valdė Lietuvos kunigaikštis Tautvilas. 1392 m. Vytautas Didysis panaikino Polocko kunigaikštystę, ji prijungė prie Lietuvos ir priklausė iki 1772 m., kada žlugo didžioji Lietuva. SMOLENSKAS (SMOLECKIA) įkurtas IX a. krivičių. Nuo XII a. pradėjo linkti prie Lietuvos. 1348 m. talkino Lietuvos kariuomenei mušti vokiečius-kryžiuočius. 1351 m. pagrašė Lietuvos karaliaus Algirdo globos ir ji buvo suteikta. 1352 ir 1368 m. talkino Lietuvos kariuomenei prieš Maskvą. 1395 m. Vytautas Didysis Smolensko kunigaikštiją įjungė į Lietuvos imperiją. Lietuvai priklausė iki 1654 m. MASCOVIAE PARS. Tais laikais taip vadinti rusai. Maskviečiai rusais pradėti vadinti nuo XVIII a. PODOLĖ (PODOLIA). 1362 m. Lietuvos karalius Algirdas, sumušęs totorius, nemaža plačių ukrainiečių žemių paėmė savo globon, tarp jų ir Podolę. VOLINIJA (VOLHINIA). 1219 m. sudarė taikos sutartį su 21 Lietuvos kunigaikščiu, jų tarpe ir Mindaugu, vėliau tapusiu Lietuvos karaliumi. 1447 m. Lietuva, išleisdama Kazimierą karaliumi į Lenkiją, išreikalavo, kad Volinija priklausytų Lietuvai. 1795 m. pasigrobė Rusija. RUSIA (RVSSIA). Vardas gali būti suomių, švedų ar kitos kilmės. X a. Ros, Rhos, Rus, (Rys, Ross) vadinti kitataučiai skandinavai, įsiveržę į centrinę bei rytų Europą. Nuo XIII a. dalis jotvingių (lietuvių gentis) ir dalis gudų vadinti Juodąja Rusia, nes ten buvę daug tamsių miškų, pelkių. LENKIJA (POLONIA). Lenkų apgyventos, valdytos žemės. PRŪSIJOS DALIS (PRVSSIA PARS). Lietuvių tautos kilmės prūsų žemės, tenai gyvenančių nuo priešistorinių laikų. Čia jos ne visos parodytos. Nuo XIII a. iki II Pasaulinio karo okupuoti vokiečių. Po II Pasaulinio karo (1947 m.) pietinę dalį okupavo lenkai, šiaurinę dalį okupavo rusai.

ALGIRDAS GUSTAITIS

SIUNTINIAI SAVIEMS

LIETUVIŲ NAMŲ AKC. BENDROVĖ
2 LADBROKE GARDENS, LONDON, W.11

ligi šiol yra atlikusi ir atlieka daug lietuviškų darbų. O prieš kurį laiką ji yra dar suorganizavusi

SIUNTINIŲ SKYRIŲ,

kuris pasitarnauja lietuviams, kai reikia geromis dovanomis pradžiuginti savuosius Lietuvoje.

Pasitarnaudamas šis skyrius laikosi tokio pagrindinio dėsnio: turi būti ko griežčiausiai prisilaikoma užsakytojo pageidavimų, kad būtų patenkintas užsakytojas ir džiaugtųsi gavėjas. Taigi per Bendrovės siuntinių skyrių užsakant gaunama grynai ta prekė, kurios nori užsakytojas. Kadangi Bendrovė yra atsisakiusi minties sudarinėti kokius nors papigintus standartinius siuntinius, tai užsakytojas gauna tik tokią prekę, kokios jis nori ir prašo. Niekas jam neperšama ir nesiūloma.

Medžiagos pasirenkamos pagal pavyzdžius.

Tasai Lietuvių Namų Akc. Bendrovės SIUNTINIŲ SKYRIUS

yra jau įsigijęs tautiečių pasitikėjimą. Kas per jį siuntė, tai žino, kad viskas bus tikslia, gerai ir greit sutvarkyta. O kas dar nepasinaudojo, tai kviečiamas išbandyti, nes juk kiekvienam labai ir patogu atsilyginant už „Europos Lietuvį" ar Nidos Knygų Klubo leidinius ar prašant kokių nors informacijų kartu sutvarkyti ir siuntinio reikalą, rašant vis tuo pačiu adresu:

2 LADBROKE GARDENS, LONDON, W.11

Europos Lietuvių Kronika

GIROS IR GRYBŲ BALIUS

Rugsėjo 11 d., šeštadienį, Lietuvių Sodyboje (Headley Park, nr. Bordon, Hants) ruošiamas įdomus didžiulis

GIROS IR GRYBŲ BALIUS.

Pradžia 8 v. v., muzika bus iki 12 v. v.

Gros visų mėgstamoji kapela „Scene III".

Užkandžiai, gira ir įėjimas tik 75 penai.

Kviečiami visi ko gausiausiai dalyvauti, ir, jei kas pageidautų pernakvoti, kambarius bus galima gauti.

ALFREDAS PETRAUSKAS SERGA

Muzikas A. Petrauskas sunkiai serga ir guli General Hospital Nottinghame.

DĖL BENDRIJOS SUVAŽIAVIMO

Apie dalyvavimą Anglijos Liet. Kat. Bendrijos suvažiavime rugsėjo 11 d., 14 val., ypač norintieji gauti nakvynę, praneša Liet. Židiniui, 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham, NG2 6AH. Telef. ON02-85738.

LONDONAS

EKSKURSIJA Į SODYBĄ

Rugsėjo 11 d. iš Londono organizuojama ekskursija į Lietuvių Sodybą.

Kelionės kaina 75 penai.

Bilietai Sodybos giros ir grybų baliui 75 penai.

Autobusas nuo Lietuvių Bažnyčios išvažiuoja 6 val. vakare, nuo Lietuvių Namų 6.30 val.

Užsisakyti: Baltic Stores, pas P. Mašalaitį ar Lietuvių Namuose.

IŠVYKA Į MARIJOS ŠVENTOVĘ AYLESFORD

Londono lietuvių parapija rugsėjo 5 d. (sekmadienį) rengia išvyką į Marijos šventovę Aylesforde.

Ten bus pilna piligriminė programa, kuri prasidės Mišiomis.

Autobusas išvažiuoja nuo Lietuvių bažnyčios (21 The Oval, Hackney Road) 9.30 val. ryto **punktualiai.**

Norintieji dalyvauti, prašomi užsirašyti: Klebonijoje, Baltic Stores (V. Jurienė), pas S. Kasparą. Mokestis — vienas svaras — sumokamas užsirašant.

BRADFORDAS

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Jau prieš kiek laiko Vyties klube iš visos plačios apylinkės buvo verbuojami ir apmokomi partizanai. Tai buvo daroma nevisai slaptai, todėl dažnas išgirdęs klausdavo: „Ar bus sukilimas? Ar Klubo valdžią versim?"

O štai atsakymas.

Rugsėjo 11 d., šeštadienį, Vyties Klubo Valdyba rengia

Tautos Šventės Minėjimą

Church House salėje, North Parade, Bradford 1.

Bus DBLS pirmininko J. Alkio paskaita.

Meninėje dalyje: epizodas iš mūsų partizanų kovos — 3 paveikslų vaidinimas „Nevystantis vainikas" ir dar muzikinis vaizdelis „Ar atsimeni?".

Šokiai, geram orkestrui grojant.

Baras ir užkandžiai.

Pradžia 6 val.

Visus maloniai kviečia iš arti ir toli atvykti ir praleisti vakarą patriotinėje ir linksmoje nuotaikoje

Vyties Klubo Valdyba

GLOUCESTERYS

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Gloucesterio ir Stroudo lietuviai rugsėjo 18 d., šeštadienį, 6 val. vakare, ukrainiečių klubo salėje (37 Midland Road, Gloucester) rengia

Tautos Šventės Minėjimą.

Programoje numatoma tai dienai DBLS pirm. J. Alkio paskaita, jaunimo deklamacijos ir kita.

Po oficialiosios dalies bus šokiai, kuriems bus grojama iki 11.30 val. Veiks baras su įvairiais gėrimais.

Visus vietos ir kitų kolonijų tautiečius su draugais ir pažįstamais prašome atsilankyti.

Rengėjai

VIETA ATOSTOGOMS

Maloniai kviečiame tautiečius praleisti atostogas mūsų svečių namuose.

Žavi vieta netoli jūros ir miesto. Už kelių minučių kelio miesto autobusų garažas. Mūsų visi kambariai turi šiltą ir šaltą vandenį. Turime leidimą gėrimams.

Duodami pusryčiai, o vakare stiprūs pietūs.

Kaina savaitei nuo 11 iki 13 svarų liepos ir rugpiūčio mėn.

SAVININKAI O. IR J. VEGNERIAI

OSHAVA
ALPINE ROAD
VENTNOR
ISLE OF WIGHT

TELEFONAS: VENTNOR 148

NOTTINGHAMAS

JAUNIEJI VERTI PASTANGŲ

Penktoji jaunių ir jaunučių berniukų stovykla prie Liet. Jaunimo Židinio praėjo laimingai ir tikrai sėkmingai.

Dalis stovyklautojų labai norėjo pasilikti Židinyje ilgiau. Vadovybė, nežiūrint kitų skubių darbų, sutiko jaunimo norą patenkinti, nes jaunieji yra verti visų pastangų.

Plačiau apie stovyklą ir jos užbaigimo koncertą bus vėliau.

TAUTOS ŠVENTĖJE

Rugsėjo 8 d., 7 val. vakare, Liet. Židinyje tautos ir švč. Marijos gimimo — Šiluvinės proga bus lietuviškos pamaldos.

SKAUTIŠKUOJU KELIU

LSS ANGLIJOS RAJONO JUBILIEJINĖS VASAROS SKAUTŲ STOVYKLOS APYSKAITA

1971 m. rugpiūčio 1 d.

Pajamos:

Aukos:	£301.2.11
Stovyklautojų mokestis:	£635.0.0
Iš viso pajamų:	£936.2.11
Išlaidos:	
Maistas ir nakvynės	£245.5.1
Autobuso nuoma	£620.0.0
Medžiaginės gairelės, ženklai ir reprezentacija	£130.16.0
Brošiūrėlė ir susirašinėjimas	£35.0.0
Smulkios išlaidos	£15.0.0
Iš viso išlaidų	£1.046.1.1
Pajamos	£936.2.11
Išlaidos	£1.046.1.1
Nuostolis-trūkumas	£109.18.2

Pastabos:

Maisto, autobuso nuomos, persikėlimo per kanalą kainų pakilimas padidino išlaidas.

3 skautų vadovai-našlaičiai buvo atleisti nuo visų mokesčių.

Daliai susidariusio trūkumo padengti iš Rajono kasininko s. J. Alkio gauta £37.4.0.

Likusį trūkumą iš savo sutaupų padengė šios apyskaitos autorius.

Ši Jubiliejinė skautų stovyklos apyskaita atiduodama tikrinti DBLS Valdybai ir skautiškosios idėjos rėmėjams.

Iš Anglijos Jub. skautų stovykloje dalyvavo 43 skautai.

Nuoširdus skautiškas ačiū, ir gražiausi linkėjimai visiems.

Budžiu.

s. J. Maslauskas
LSS Anglijos Rajono Vadas

AUKOS STOVYKLAI

Liudas (Nottinghamas) aukojo 2 sv., J. Dimša (DBLS Coventrio Skyriaus Valdybos parama) 5 sv., V. Zdanavičius (Londonas) aukojo 1 sv., L. Pūras (Eccles) 1 sv., S. Kasparas (Londono parapijiečių aukos) 34 sv. (didesnėmis sumomis parėmė: S. Tadaravičius 2 sv., P. Rimaitis 2 sv., A. Kutka 1.50 sv., S. Blotnys 1 sv., J. Parulis 1 sv., S. Puidokas 1 sv., J. Tamulaitis 1 sv., V. Šalčiūnas 1 sv., V. Šlaitas 1 sv., P. Bulaitis 1 sv., K. Plūkas 1 sv., P. Remetė 1 sv., J. Černis 1 sv., P. Šimelis 1 sv., P. Pakalniškis 1 sv., A. Eriedis 1 sv., J. Gipes 1 sv., P. Barisas 1 sv., Ig. Dailidė 1 sv., P. Gabrėnas 1 sv., J. Dirvonskis 1 sv. ir A. Balčius 1 sv.; kiti mažesnėmis sumomis).

Visiems mieliesiems aukotojams nuoširdus skautiškas ačiū.

Rajono Vadovybė

PAIEŠKOJIMAS

Masionis Juozas, gimęs 1921 m. Zarasų apskr., Degučių valsč., Mitraukos kaime, gyvenęs Anglijoje (Clav Hall Farm, Reigate, Surrey), paieškomas sesers iš Lietuvos, ir jis pats ar žinantieji apie jį prašom rašyti „Europos Lietuvio" Administracijai.

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

BRADFORD — rugsėjo 5 d., 12.30 v. Pamaldų metu, minint Tautos šventę, solo giedos Vanda Galbuogytė.

NOTTINGHAM — rugsėjo 12 d., 12.30 v., St. Patrick's bažn. Tautos šventės proga solo giedos Vida Gasperienė.

BRADFORD — rugsėjo 19 d., 12.30 v.

HUDDERSFIELD — rugsėjo 26 d., 1 v.

NOTTINGHAME — rugsėjo 5 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

WOLVERHAMPTONE — rugsėjo 5 d., 11 val., Sisters of Mercy, St. John's Square, Snow Hill.

NOTTINGHAME — rugsėjo 5 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

WOLVERHAMPTONE — rugsėjo 5 d., 11 val., Convent of Mercy, St. John's Square.

NOTTINGHAME — rugsėjo 19 d., 11.15 val., Židinyje.

DERBYJE —rugsėjo 19 d., 11 val., Bridge Gate. Po pamaldų parapijiečių metinis susirinkimas gretimoje salėje, į kurį visi maloniai kviečiami.

Kun. dr. Steponas Matulis, M.I.C.

Tikybinės ir tautinės minties žurnalas „Šaltinis" 1971 m. rugpiūčio mėn. Nr. 4 (1287) pranešė skaitytojams apie kun. Juozo Budzeikos, MIC, kun. Jono Duobos, MIC, ir apie kun. Vaclovo Šarkos 25 metų kunigystės sukaktį, bet mielas žurnalo redaktorius kun. dr. St. Matulis, MIC, įšvęstas kunigu tuo pat laiku, 1946 m. liepos 21 d., savęs neprisiminė: jis tylomis atšventė savo kunigystės sidabrinį jubiliejų.

Mokslininkas

Kun. Steponas yra plataus mokslo vyras. Jis, baigęs Marijampolės marijonų gimnaziją, Kaune mokėsi technikos, filosofijos ir teologijos. Užėjus karui, teologijos studijas tęsė Vokietijoje — Eichstaete ir jas baigė Romoje, gavęs teologijos mokslo daktaro laipsnį. Tęsdamas pamiltus istorijos mokslus Gregorianumo universitete, Bažnyčios istorijos fakultete, gavo licencijatą ir baigė doktoranto kursą. Pasinaudojęs proga, lankė jis Romoje Marianologinį institutą, o Londone, pasinešęs į spaudos darbus, lankė spaustuvininkų kursus ir gavo Vari-Typer žinovo paliudijimą.

Kun. Steponas gyveno ilgesnį laiką Romoje, eidamas ten įvairiais metais įvairias pareigas marijonų tarptautiniame vienuolyne. Atkeltas į Londoną, atgaivino „Šaltinį" ir jį nukėlė į Nottinghamą. Čia jis įkūrė marijonų Jaunimo Židinį, kartu aprūpindamas šiaurinės Anglijos lietuvių katalikų reikalus.

Šaltinis

Prieš dešimtį metų kun. Stepono atgaivintas ir gausiai paveiksluotas žurnalas „Šaltinis" iš nedidelės savo ofsetinės spaustuvės plaukia galinga srove laisvajam pasauly, nuolat gražėdamas ir tobulėdamas. Sutelkė būrį bendradarbių, įvedė skyrius „Jaunimo Šaltinį", vaikams „Šaltinėlį", rašo apie „Židinį", naujas knygas, turi plačią kroniką iš lietuvių gyvenimo. Jis yra mielai skaitomas Did. Britanijoje, Europoje, abiejose Amerikose, Kanadoje ir tolimoje Australijoje.

Sielovada

J. E. vysk. dr. A. L. Deksnys perėjaliojo kun. dr. St. Matulį, MIC, ir paskyrė Anglijos lietuvių sielovados vedėju. Su savo pagalbininku kun. Aleksandru Geryba aprūpina dvasiškai septynių kolonijų lietuvius katalikus, o savo rašytu žodžiu jis pasiekia per trylika šimtų šeimų.

Rugsėjo 11 d. Nottinghame susirenka Anglijos Lietuvių Kat. Bendrijos Sielovados Taryba pas kun. dr. Steponą naujiems užmojams aptarti, o jam pačiam geros sveikatos ir daug laimės palinkėti.

Kun. K. A. Matulaitis, MIC

ŠALIA KASDIENĖS DUONOS

ROMĖNAI GRĮŽO Į EBORACUM

Yorkui 19 šimtmečių

Romėnų legionieriai, iškėlę durtuvus ir standartines vėliavas, vėl grįžo į savo Eboracum tvirtovę. Kartojasi istorija, kuri prasidėjo prieš 19 šimtmečių! Romėnai, 71 m. po Kr. g. nukariavę didesnę šios salos dalį, jos šiaurėje, prie upės Ouse, įkūrė Eboracum tvirtovę, kuri IV šimtmečio pradžioje buvo labai svarbus romėnų miestas su vyriausiąja legiono būstine.

Tiesą sakant, šį kartą legionieriai atėjo ne iš Romos, bet, lyg jų dvasios, pasikėlė iš paties šio miesto. Minėdami 1900 metų mieto įkūrimo sukaktį, vietos gyventojai vaidina istorinį epą, pavadintą „The York Pageant". Vaidinimas vyko visą mėnesį buvusios pilies soduose ant plačių dabartinio muziejaus laiptų. Kiekvieną vakarą, prožektoriams akinančiai šviečiant, milžiniškoje estradoje vaidinimo žiūrėjo tūkstančiai žiūrovų.

Bet tai ne viskas! Visi šie metai pašvęsti Oberacum, o dabar vadinamam Yorko miesto įkūrimui paminėti. Ir ne be reikalo. Tik reikia pagalvoti — 1900 metų! Ir tai yra ne legenda, ne pasakos, bet tikra, žinoma, surašyta, giliais pėdsakais įminta istorija. Tik prisiminkime pasakose ir legendose paskendusį mūsų Vilniaus įkūrimą, kuris įvyko apie 13 šimtmečių vėliau.

Šių metų sausio 11 d. uždegta obelisko formos žibinto liepsna prie buvusio pilies bokšto, ir ji degs dieną naktį ištisus šiuos metus. Programoje bus ne tik minėtasis vaidinimas, bet ir daug kitų įdomių parengimų: iš istorijos atkeltų šarvuotų raitelių kautynės, paradai, parodos, dainų ir šokių festivaliai, kurie dar nesibaigė.

Karalius Jurgis VI yra pasakęs: „Yorko istorija yra visos Anglijos istorija". Ir ta istorija įmynė gilius pėdsakus, kurių amžiai neįstengė užlyginti. Dar ir dabar visą senąjį miestą tebesaugoja aukšta mūro siena, kurioje galima užtikti romėnų statytosios sienos fragmentų. Tik keturi masyvūs, bet puošnūs vartai, vadinami Bar, teleidžia ir dabar susisiekti su pasauliu. Buvusios pilies bokštas dar yra 19 pėdų aukščio, romėnų statytas, o viduramžiais dar paaukštintas.

Vietos muziejuje saugoma daug romėnų palikimo. Atminimo paminklas iš 110 m. Konstantino Didžiojo, kuris čia 306 m. buvo paskelbtas imperatorium, akmeninė galva, išlikusi iš didelės statulos. Net yra romėnų moters plaukų pluoštelis su tų laikų papuošalais-segtukais.

Be to, pats senasis miesto centras yra pilnas gilios senovės pastatų, kurie tiesiog glaudžiasi vienas prie kito siaurose, nepravažiuojamose ir kreivose gatvelėse, kuriomis anais laikais romėnai vaikščiojo.

Vėliau, VII šimtmetyje, čia buvo saksų karaliaus sostinė, o viduramžiais svarbus prekybos centras. Dar vėliau šis miestas yra daug prisidėjęs planuojant geležinkelių tinklą Anglijoje. Dabar čia yra geležinkelių muziejus. Šio miesto pranašumą ir reikšmę charakterizuoja ir tas faktas, kad tik du visoje Anglijoje, Londono ir York Lord Mayrs, prie to titulo gali naudoti „The Right Honorable".

Prie šių tik prabėgomis suminėtų istorinių palikimų reikia iškelti katedrą, kuri yra plačiai išsiskėtusi ant romėnų legiono būstinės pamatų, savo bokštais dominuoja virš miesto ir kuri pasaulyje žinoma kaip York Minster.

Tai yra viena iš garsiųjų katedrų pasaulyje, pastatyta 250 metų laikotarpiu, tarp 1250 — 1480 m. Tokiu ilgu laikotarpiu statant, įjungta daug architektūros skirtingų kotarpiu statant, įjungta daug architektūros skirtingų stilių, bet jie visi harmoninstilių, bet jie visi harmoningai susilieję ir daro šią milžinišką katedrą rečiausia architektūros brangenybe.

Jos du bokštai, papuošti nišomis ir statulomis, ir grakštūs, kaip pasaka. Vienamę jų įrengti 12 varpų, o antrame kabo 11 tonų varpas Big Peter, kurio skambesys yra žemiausio tono visoje Europoje.

Iš viso yra 125 langai, kurie žėri visomis spalvomis, ir juose sudėta apie pusė viso senovinio spalvoto stiklo, kuris anuomet turėta Anglijoje. Vadinamasis Great East Window yra didžiausias tos rūšies langas pasaulyje, pagamintas 1405-1408 m. Vadinamasis Five Sisters Window, pagamintas 1260 m., kaip pavadinimas sako, yra sudarytas iš 5 langų, kiekvienas jų 56 pėdų ilgio ir 5 pėdų pločio, iš viso 1250 kvadratinių pėdų senovės spalvoto stiklo.

Amžių ranka daug ką sugriovė ir palaidojo, liko tik griuvėsiai ir dulkės. Ta žiaurė amžių ranka jau kėsinosi ir į York Minster. 1966 m. buvo pastebėti labai pavojingas irimas ir sprogimai bokštų pamatuose, kurie nebūtų ilgai išlaikę spaudimo ir laiko naikinamosios jėgos. Buvo reikalingas skubus gelbėjimo darbas, kuriam prireikė 2 milijonų svarų. Ir tas darbas buvo tuojau pradėtas. 1968 m. jau buvo surinkta aukų ir garantuotų pasižadėjimų iš viso 1.600.000 svarų sumai, ir 80% tos sumos surinkta vien tik iš Yorko. Sutvirtinimo darbas pradėtas tuojau, tebedirbamas ir bus baigtas už keleto mėnesių. Šių laikų technika ir medžiaga York Minster amžių pratęs ateinantiems šimtmečiams.

Žinoma, istorinių liekanų pasaulyje yra ir dar iš gilesnės praeities, bet Yorkas yra mums, čia gyvenantiems, kaip savas ir lengvai pasiekiamas. Kasmet apie milijonas lankytojų iš viso pasaulio aplanko šį senąjį Yorką.

Įdomu pavaikščioti Eboracum apsaugos sienomis ir kreivomis gatvelėmis, po York Minster skliautais susikaupus prisiminti mūsų žiląjį Vilnių su jo Aušros Vartais.

A. Bučys

SLIDINĖJIMO ČEMPIONAI

Lietuvos vandens slidinėjimo čempionais tapo vilniečiai Vida Vazdauskaitė ir Ignas Lažinskas.

„POVŲ SOSTO" LIKIMAS

Metraštis pasakoja, kad kartą galingasis Šach Džechanas, Didžiųjų Mogolų dinastijos valdovas, valdęs Indiją XVII a. viduryje, sumanė iš visų savo lobyno brangenybių pasidirbdinti sostą, kuriame jį gaubtų akinamas spindesys. Aukščiausiajam įsakius, prie darbo stojo geriausi meistrai.

Po septynerių metų sostas buvo baigtas. Jį dengė emalis ir briliantai, tankiai nusėti safyrai, smaragdai, agatai. Sostas rėmėsi į dvyliką smaragdinių atramų. Atloše puikavosi brangenybėmis nusagstyti dviejų povų atvaizdai. Tarp jų medis su rubinų, briliantų, smaragdų ir perlų lapais. Atlošą dar puošė didžiulis briliantas, padovanotas Šach Džechano pirmtakui. XVII a. viduryje sotsą matęs prancūzų juvelyras Tavernjė tvirtino, kad jis kainavęs ne mažiau kaip milijoną svarų sterlingų.

Maždaug po šimtmečio galingas persų valdovas Nadir Šachas užgrobė Kabulą — Mogolų imperijos provincijos administracinį centrą — ir Mogolų galvai Indijoje Mochamed Šachui pasiuntė ultimatumą, kuriame buvo žodžiai: „Aš atėjau, kad taip pat paimčiau iš Indijos į Persiją įžymųjį Mogolų sostą".

Pasipiktinęs Mochamed Šachas atsisakė patenkinti šį reikalavimą ir pasiuntė Nadir Šachui įžeidžiamą atsakymą. Po kelių savaičių Pendžabo lygumoje įvyko kautynės, kurias laimėjo persai. Pirmoji Nadir Šacho taikos sąlyga buvo „povų sostas".

Sostas atiteko Nadir Šachui ir jam priklausė iki jo žuvimo susirėmime su kurdais. Po to nugalėtojai sudaužę sostą į gabalus.

Tačiau kiti metraščiai rašo, kad kurdai pagrobė ir sudaužė ne „povų sostą", bet jo meniška imitaciją. O originalas išlikęs sveikas. Jis XVIII a. pabaigoje patekęs į anglų rankas, kurie pirmu pasitaikiusiu laivu nusprendę jį pergabenti į Londoną. Labai slaptai sostas buvo nugabentas į Bombėjų ir perkeltas į „Grousvinerio" burlaivį, kuris kitą dieną turėjo išplaukti. 1782 m. „Grousvineris", kuris buvo pakrautas ir kitų Indijoje prisiplėštų vertybių, laimingai pasiekė Ceilono uostą Tirikunamalajų, o paskui pasuko į Angliją. Tačiau ties uolėtais Rytų Afrikos krantais laivas pateko į audrą ir paskendo.

Iki pastarojo meto 16 kartų buvo bandyta pasiekti nuskendusius lobius, bet visi tie bandymai nebuvo sėkmingi. Ir vis dėlto archeologai narai tikisi kada nors iškelti iš jūros dugno vieną didžiausių Rytų lobynų.

Tiesa, daugelis istorikų tvirtina, kad anglų pasigrobtas „povų sostas" taip pat buvusi kopija, pagaminta iš kurdų sudaužytojo falsifikato.

(Mokslas ir Gyvenimas)

DIRBTINĖS JŪROS

Pasaulyje jau esama daugiau kaip 10 tūkst. dirbtinių jūrų ir ežerų. Jie užima apie 500 tūkst. kv. km plotą. Ganos (Afrika) Akosombos vandens saugykla prie Voltos upės yra didžiausia — ji užima 8,5 tūkst. kv. km.

NAUJAUSIOS PLOKŠTELĖS

1) **Ar tu meni** — lietuviškos lengvos muzikos rinkinys su dainom,

2) **Lauksiu tavęs** — liet. lengvos muzikos rinkinys su dainom,

3) **Gimtinės dangus** — liet. lengvos muzikos rinkinys su dainom,

4) **Lietuva brangi** — liaudies dainos,

5) **Lietuviškos giesmės** — ilgo grojimo plokštelė.

Kaina su persiuntimu £2.75.

Rašyti: „DAINORA", 14, Priory Rd., KEW-SURREY.

PINIGAI

uždirba aukštą ir pastovų nuošimtį, investuoti

BALTIC SAVINGS & Investments co.

Atidarius depozito sąskaitą Baltic Savings & Investments Co., Jūsų sutaupos duos gerą nuošimtį, ir nebus jokių rūpesčių dėl mokėjimo valstybinių mokesčių.

Metinis nuošimtis 8 % grynais

Dėl atidarymo sąskaitos ir kitų informacijų prašoma rašyti:

BALTIC SAVINGS & INVESTMENTS CO.
(Z. Juras)

Head office: 421 Hackney Rd.,
London, E. 2.England.
Tel. 739-8734.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybę ir sutvarkome palikimo reikalus.